

Environmentálna výchova prostredníctvom rôznych aktivít

(Intelektuálny výstup)

Pedagogický dokument bol vypracovaný v rámci medzinárodnej spolupráce škôl zapojených do projektu “Spring celebration”. Projekt sa zameriava na environmentálnu problematiku a ochranu životného prostredia.

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autorov a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Autori:

Koordinátor:	ZŠ, Hlavná 5, Družstevná pri Hornáde	(Slovensko)
Partnerské školy:	Orava Kool, Louna-Eesti, 64101, Orava	(Estónsko)
	ISTITUTO COMPRENSIVO N. 2, ORTONA	(Taliano)
	CELFF-Colégio Guadalupe	(Portugalsko)
	Escola Salvador Espriu, Montgat, Barcelona	(Španielsko)

© 2018 Spring Celebration team

Obsah

Úvod	4
1 METÓDY PRÁCE NA VYUČOVACÍCH HODINÁCH S ENVIRONMENTÁLNOU TÉMATIKOU	5
2 ŠTRUKTÚRY VYUČOVACÍCH HODÍN (Environmentálna téma)	8
2.1 Anglický jazyk – 4.ročník (Slovensko).....	8
2.2 Vlastiveda – 3.ročník (Slovensko)	14
2.3 Geografia – 9.ročník (Slovensko)	19
2.4 Pracovné vyučovanie – 6.ročník (Španielsko)	22
2.5 Výtvarná výchova – 5.ročník (Španielsko).....	26
2.6 Telesná výchova – 6.ročník (Španielsko)	34
2.7 Anglický jazyk – 8.ročník (Estónsko).....	42
2.8 Geografia – 6.ročník (Estónsko)	48
2.9 Anglický jazyk – 6.ročník (Estónsko).....	52
2.10 Technika – 9.ročník / 1.ročník SŠ (Taliansko)	56
2.11 Technické práce – primárne vzdelávanie (Taliansko)	62
2.12 Výtvarná výchova – 7.ročník (Taliansko).....	69
2.13 Prírodoveda – 3.ročník (Portugalsko)	73
2.14 Matematika – 4.ročník (Portugalsko).....	76
2.15 Materská škola (Portugalsko).....	79
2.16 Pedagogická reflexia – zhrnutie	83
3. PRÍPRAVA ŠKOLSKEJ UDALOSTI (EVENT)	84
3.1 Charakteristika eventu a jeho určenie	84
3.2 Prvá fáza – prípravná	85
3.3 Druhá fáza – prezenčná.....	87
3.4 Fotogaléria z udalosti „Spring Celebration“:	88
4. ZÁVER	93

ÚVOD

Až keď sa vyrúbe posledný strom, otrávi posledná rieka, uloví posledná ryba, až vtedy pochopíme, že peniaze sa nedajú jesť.

John May

V dnešnom svete je pozitívny vzťah k životnému prostrediu veľmi dôležitý, pretože častokrát čelíme nevhodnému správaniu jednotlivcov ako aj nevhodnej činnosti človeka na prírodu a na svoj vlastný priestor v ktorom žijeme. Tento celospoločenský problém presahuje národné, či regionálne hranice, vo svojej podstate má rôznorodé a charakteristické črty, jeho dosah má celoeurópsky až svetový rozmer. Jedným zo spôsobov ako eliminovať a zbavovať sa negatívneho postoja k životnému prostrediu je prostredníctvom edukácie a výchovy žiakov na školách. Taktiež súčasným problémom je, že v školskom vzdelávacom systéme environmentálna výchova častokrát absentuje. Tento predmet sa vyučuje iba na malom počte škôl a nepatrí ani medzi hlavné predmety. V tejto práci sa preto zameriame na rôzne aktivity a formy práce, ktoré majú environmentálny charakter. Ponúkneme možnosti ako by bolo možné obohatiť učebné plány, či školské osnovy na školách, ktoré nemajú vo svojom portfóliu environmentálnu výchovu. Ukážeme ako zvýšiť kompetencie a zručnosti študentov a viac ich aktivizovať počas vyučovacích hodín a viesť ich k pozitívnemu vzťahu k prírode a k ochrane životného prostredia.

Prácu by sme mohli rozdeliť do dvoch častí. V prvej časti ponúkame štruktúru vyučovacích hodín, ktoré sú zamerané na environmentálnu výchovu. Pri opise jednotlivých štruktúr vyučovacích jednotiek využívame vyučovaciu metódu CLIL, prostredníctvom ktorej využívame spôsoby výučby anglického jazyka zameranú na environmentálnu výchovu. Okrem CLIL ponúkame aj iné možnosti ako problematiku environmentálnej výchovy implementovať do vyučovacieho procesu v rámci iných predmetov tak, aby žiaci získavali pozitívny vzťah k ochrane životného prostredia a získali väčšie kompetencie z oblastí týkajúcich sa ekológie a jej ochrany. Jednotlivé štruktúry vyučovacích hodín sú doplnené o rôzne podporné materiály a pracovné listy.

V druhej časti práce ponúkame ako usporiadať *event* – školskú udalosť, ktorá má environmentálny charakter a prostredníctvom ktorej žiaci prezentujú svoje schopnosti a zručnosti v tejto oblasti. Mnohé aktivity spojené s eventom majú aktivizujúci charakter využívajúc ich vedomosti nadobudnuté počas vyučovacích hodín. Tieto aktivity rovnako podporujú aj kreativitu u žiakov a zvyšujú povedomie o dôležitosti ochrany životného prostredia. Vhodnou vyučovacou metódou na usporiadanie takéhoto eventu sú princípy neformálneho vzdelávania, ktoré bližšie opisujeme v tejto časti. Tento spôsob výučby je vhodný pre všetky typy škôl, aj tie, na ktorých environmentálna výchova absentuje. Pomocou jednoduchých úloh žiaci sú zaktivizovaní pri týchto environmentálnych činnostiach a upevňuje sa v nich pozitívny vzťah k životnému prostrediu.

V záverečnej časti tejto práce zhrňujeme prostredníctvom pedagogickej reflexie výhody vyučovacej metódy CLIL počas vyučovacích hodín ako aj výhody neformálneho vzdelávania a predovšetkým ich prínos, ktorý má nielen environmentálny rozmer ale aj zvyšuje kompetencie študentov a hlavne buduje pozitívny vzťah k životnému prostrediu a k ochrane prírody.

1 METÓDY PRÁCE NA VYUČOVACÍCH HODINÁCH S ENVIRONMENTÁLNOU TÉMATIKOU

Environmentálna výchova netvorí neoddeliteľnú súčasť školských vzdelávacích programov, je okrajovým školským predmetom aj napriek všeobecnej skutočnosti, ktorá hovorí o jej dôležitosti a v súčasnosti je aj neodmysliteľnou celospoločenskou témou a súčasne aj potrebou pre skvalitnenie každodenného života. Ochrana prírody a životného prostredia je dnes populárnou témou aj napriek tomu, že v školách jej nevenujeme veľkú pozornosť. V tejto práci chceme poukázať na to, ako je možné implementovať environmentálnu problematiku do vyučovacích predmetov aj napriek faktu, že environmentálna výchova nie je zaradená medzi povinné, či nepovinné predmety danej školy. Na úspešné zavedenie environmentálnej problematiky do vyučovacieho procesu je vhodná vyučovacia metóda CLIL (content and language

integrated learning), prostredníctvom ktorej môžeme aplikovať environmentálnu problematiku do iných vyučovacích predmetov. Takými vyučovacími predmetmi môžu byť napríklad anglický jazyk, matematika, výtvarná výchova, prírodopis, geografia ale aj iné predmety ako telesná výchova či hudobná výchova a podobne.

V nasledujúcej časti uvedieme 15 štruktúr vyučovacích hodín (blok) vytvorených spoločným úsilím škôl participujúcich na tomto projekte, ktoré majú charakteristicky odlišné štruktúry uvedených hodín, rozdielnu metodiku ako aj spôsob či povahu vyučovacieho procesu. Je zaujímavé sledovať ako sú štruktúry daných vyučovacích hodín navrhnuté aj napriek menším rozdielom v metodike jednotlivých krajín. Každá krajina pripravila tri štruktúry vyučovacích hodín – na tvorbe týchto štruktúr sa podieľali tieto krajiny: Slovensko, Španielsko, Estónsko, Taliansko a Portugalsko. Pomocou rôznych metód sme vypracovali jednotlivé štruktúry hodín, ktoré je možné implementovať do vlastného školského prostredia, alebo prispôbiť formám a charakteru vlastného prostredia, ktoré je v súlade so školským vzdelávacím programom danej krajiny.

Medzi vhodné metódy a formy práce patrí „riadený rozhovor“, ktorý vyučujúci využíva na vyzdvihnutie dôležitosti ochrany životného prostredia, ochrany prírody, zdravého spôsobu života a podobne. Tieto metódy sú uvedené napríklad v štruktúrach vyučovacích hodín vypracovaných španielskou školou a slovenskou – (pozri 21. str. a 23 str.). Je dôležité, aby učiteľ viedol žiakov k environmentálnej problematike a vzbudzoval v nich pozitívny vzťah k danej téme. Ak počas Geografie pedagóg vysvetľuje problematiku vôd a vodných tokov je dôležité spomenúť prostredníctvom riadeného rozhovoru so žiakmi potreby chrániť životné prostredie, rieky, moria a oceány. Ďalšou vhodnou metódou je práca s textom – a tzv. čítanie s porozumením. Žiak pracuje s textom, ktorý sa týka environmentálnej problematiky a aktívne pracuje s daným textom pomocou rôznych úloh a aktivít. Táto metóda je spomenutá v týchto vyučovacích štruktúrach na str.9 v predmete anglický jazyk, str.14 príbeh *O Slovensku*, text o ochrane životného prostredia na str. 46 – 47, a ešte napríklad na str. 53 v texte *Čistíme si obec*. Vyučujúci si zámerne pri výučbe cudzieho jazyka zvolí vhodnú tému a vhodný text s environmentálnou témou, pri ktorom žiak neprichádza do kontaktu len s gramatickými kategóriami ale aj s vhodne určeným textom, ktorý rieši environmentálnu problematiku. Metóda „*Learning by doing*“, voľne preložená ako

učím sa vlastnými rukami je veľmi dôležitá v súčasnom vzdelávacom procese, pretože žiak nadobúda priamo svoje zručnosti pri plnení praktických úloh. Tieto metódy sú uvedené v týchto vyučovacích štruktúrach uvedených na str. 26 v predmete výtvarná výchova alebo napríklad na str. 56 v predmete technika ako si vyrobiť vlastný papier. Pri medzi predmetových vzťahoch je dôležité zakomponovať rôzne ďalšie aktivity, ktoré majú environmentálny rozmer, vhodnou formou je aj súťaž alebo hra, ktorá bola podrobne rozpracovaná talianskou školou pozri str. 56, hra sa týka separovaného zberu. Fyzickou aktivitou počas telesnej výchovy vieme spestriť a viac motivovať žiakov ohľadom ďalších aktivít súvisiacich s environmentálnou problematikou. V niektorých fázach vyučovacieho procesu je vhodné vyplniť priestor piesňou, ktorá má taktiež environmentálny charakter, a žiaci častým počúvaním si vybudujú pozitívny vzťah k prírode, k jej ochrane a pozitívnemu vzťahu k životnému prostrediu.

Všetky tieto metódy práce ako aj ich formy či postupy (riadený rozhovor, *learning by doing*, práca s textom, čítanie s porozumením, hra, súťaž, pieseň a podobne), sú vhodné na implementáciu do akýchkoľvek vyučovacích hodín s neenvironmentálnou problematikou. Záleží taktiež aj na fantázii a kreativite pedagóga a jeho vzťahu k danej problematike. Mnohé z týchto metód majú aktivizujúci charakter a vedia primäť žiakov k vyššej angažovanosti počas vyučovacích hodín. V nasledujúcej časti si podrobnejšie uvedieme všetky jednotlivé štruktúry vyučovacích hodín.

2 ŠTRUKTÚRY VYUČOVACÍCH HODÍN (Environmentálna téma)

2.1 Anglický jazyk – 4.ročník (Slovensko)

Predmet: Anglický jazyk

Ročník: štvrtý

Tematický celok: Človek a príroda

Téma: Počasie

Jazykový cieľ: Žiaci si osvoja a upevnia pojmy : sunny, sun, cloudy, windy, snowing, snow, raining, cold, hot, summer, spring, winter, autumn....

Zautomatizujú si používanie vetných konštrukcií: **It is..... a otázku: What is the weather like ?**

Kognitívne ciele: Vedieť opísať počasie v gramatickej štruktúre: It is....

Tvorit' otázku: Aké je počasie?

Afektívne ciele: Rešpektovať sa navzájom a spolupracovať.

Vytvárať kladný vzťah k prírode a k jej ochrane.

Pochopiť dôležitosť ochrany životného prostredia, jeho vplyv na zmeny v počasí.

Psychomotorické ciele: Orientovať sa na mape.

Priradovať kartičky k obrázkom a opačne.

Pracovať v pracovnom liste.

Pomôcky: mapa, obrázky, pracovný list, kartičky

Štruktúra vyučovacej hodiny:

Organizačná časť hodiny: príchod učiteľa do triedy, zápis do triednej knihy

Úvodná časť hodiny: Na začiatku vyučovacej hodiny si zopakujeme učivo z predchádzajúcej hodiny – ročné obdobia. Žiaci pomenujú ročné obdobia podľa obrázkov a priradia názvy k obrázkom. Učiteľ žiakom vysvetlí význam striedania ročných období pre život v prírode (vedie diskusiu so žiakmi).

Motivácia: Učiteľ číta príbeh o princeznej Rosničke

Príbeh

Kde bolo tam bolo, bola raz jedna rozprávková krajina, v ktorej každé ráno predpovedala počasie mladá krásna princezná Rosnička, ktorú ľudia za to obdivovali a vážili si ju. Ale jedného dňa túto princeznú uniesla zlá ježibaba a povedala, že princeznú vráti do roka, ak za ňu nájdú náhradníčku, ktorá bude za ňu rok predpovedať počasie. Tou náhradníčkou sa staneš teraz ty a zahráš sa na Rosničku.

Hlavná časť hodiny:

Po prečítaní príbehu učiteľ nadviaže na nové učivo ukazuje postupne obrázky počasia.

Žiaci pozorujú obrázky, ktoré učiteľ žiakom ukazuje a pýta sa : What is the weather like? Žiaci odpovedajú: (**It is windy, It is snowing, It is sunny, It is raining, It is hot, It is cold, It is cloudy....**).

Teraz sa zahráme na Rosničku a budeme predpovedať počasie vo svete. Na tabuli máme mapu s krajinami sveta, v ktorých je rôzne počasie (pri názve krajiny sú obrázky počasia). Učiteľ vyzve niektorého žiaka a ten začne predpovedať počasie vo svete napr: In Turkey is sunny and hot.....Učiteľ môže napovedať otázkou: What is the weather like in Turkey? Potom môže obrázky počasia zmeniť (počasie na nasledujúce dni). Na záver môžu povedať, aké je počasie dnes. V ďalšej časti žiaci pripnú ku každému ročnému obdobiu kartičky s počasím, ktoré k nemu patria, napr.:

Summer: It is sunny. It is hot. ....

SPRING

SUMMER

AUTUMN

WINTER

Kartičky s vetami: It is windy. It is hot. It is sunny. It is cold. It is raining. It is snowing. It is cloudy.....

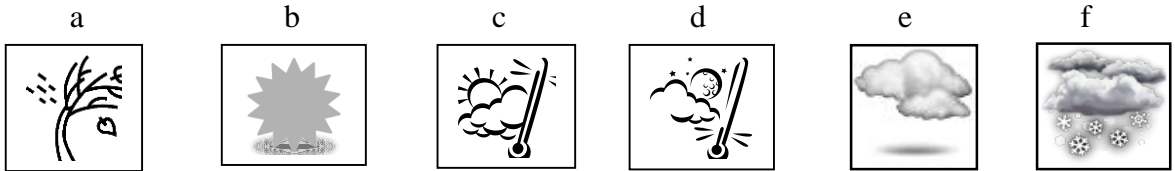
So žiakmi si vysvetlíme dôležitosť ochrany životného prostredia a jeho vplyv na zmeny počasia. Žiaci vyjadria aj svoje názory na význam vody (dažďa) a slnka pre život.

Fixačná časť hodiny:

Žiaci si môžu vypracovať pracovný list k téme počasia a slovne ho potom zreprodukovat'. V závere vyučovacej hodiny učiteľ zreprodukuje učivo pomocnými otázkami. Pochváli žiakov a zadá domácu úlohu.

Pracovní list k téme počasie

1. Aké je počasie? Dopln k obrázkom správne výrazy vo vete (cloudy, cold, snowing, sunny, hot, windy):

a) .....   b) .....   c) .....   d) .....

e) .....   f) .....

2. Dopln chýbajúce slová do viet

- a) ..... is the weather like?
- b) ..... is cloudy.
- c) It..... cold.
- d) It ..... sunny.

3. Nakresli, aké je dnes počasie

WEATHER

In Antarctica it's snowing

and in Africa it's hot.

In England the wind is blowing,

and in Italy it's not.

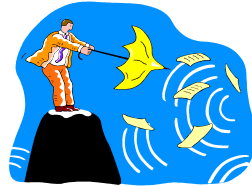
In Turkey the sun is shining,

and in Florida the sky is blue.

In Poland now it's raining,

and in Austria it's rainy too.

What's the weather like in the picture?

Answer

Is it sunny in Poland?

What colour is the sky in Florida?

Is it raining in Austria?

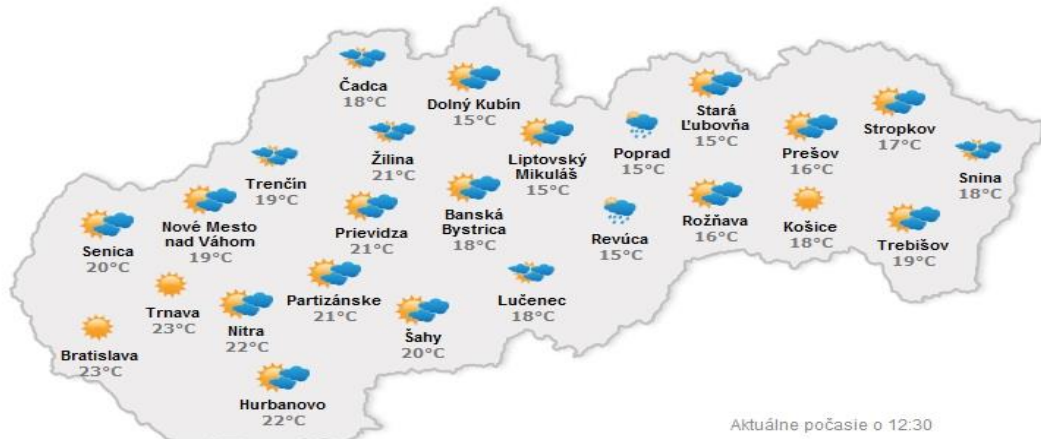
Is the wind blowing in Antarctica?

Look and write, what's the weather like today?

What's the weather like?

1. Where is sunny?

In.....

Where is cloudy?

In.....

Where is raining?

In.....

2. What 's the weather like? Write.

It is.....

It is .....

The ..... is blowing. It is.....

It is.....It is cold.

2.2 Vlastiveda – 3.ročník (Slovensko)

Predmet: Vlastiveda (využitie metódy CLIL)

Ročník: tretí

Tematický celok: Objavujeme Slovensko

Téma: Rieky- dar života

Obsahový cieľ: Najznámejšie rieky Slovenska,priehrady,jazerá

Jazykový cieľ: Žiaci si osvoja a upevnia nové pojmy : a river, a dam ,a stream,a lake,a raindrop. Zautomatizujú si používanie vetných konštrukcií: **It is.....**

It is not.....

Kompetencie: Vedieť vymenovať a ukázať na mape najznámejšie rieky na Slovensku. Dokázať vysvetliť a určiť priehradu, jazero, pleso.

Pomôcky: mapa, obrázky, slová, pracovný list, dataprojektor

Štruktúra vyučovacej hodiny:

Organizačná časť hodiny: príchod učiteľa do triedy, zápis do triednej knihy

Úvodná časť hodiny: Na začiatku vyučovacej hodiny si zopakujeme učivo z predchádzajúcej hodiny. Spoločne si zopakujeme, aké chránené územia poznáme na Slovensku . Žiaci ukážu na mape, kde sa chránené územia nachádzajú.

Motivácia: Učiteľ nadviaže, že na Slovensku máme nielen pohoria, ale aj rieky a na dnešnej hodine sa s nimi oboznámime. Učiteľ začína čítať príbeh.

Príbeh

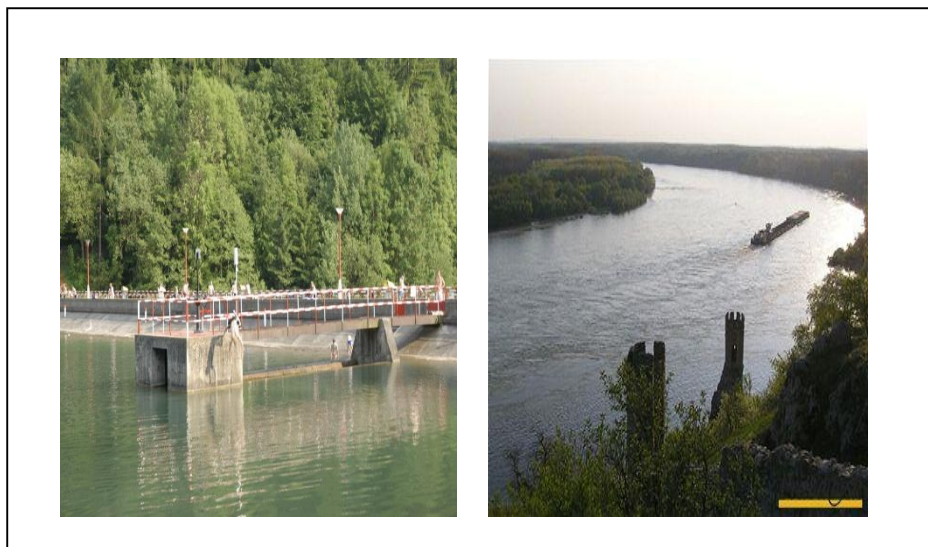
Kde bolo tam bola bola raz jedna krásna krajina, ktorá sa volala Slovensko. Tá krajina bola nádherná plná farieb mala veľa riek lúk ale aj vrchov. V tej krásnej krajine bola rieka menom Dunaj .Na brehu rieky si práve relaxovala kvapôčka Jane. Poznala už celý svet a práve teraz spoznávala aj Slovensko, ocitla sa v rieke Dunaj. Tá rieka sa jej veľmi páčila, bola čistá a okolie rieky bolo pre dažďovú kvapku nádherné, ale spomínala na riekou Níl na najdlhšiu riekou na svete. Preto sa Jane rozhodla, že spozná všetky rieky Slovenska a zistí, ktorá je najdlhšia rieka Slovenska a chce spoznať aj priehrady, ktoré sa nachádzajú na Slovensku. Dunaj už poznala, tak sa rozhodla putovať ďalej .....

Po prečítaní príbehu učiteľ zadáva žiakom otázky: Kto bol hlavnou postavičkou príbehu? Kde putovala kvapôčka? Čo všetko stihla navštíviť?

Hlavná časť hodiny:

Po krátkom rozhovore učiteľ nadviaže na nové učivo a cez dataprojektor ukáže obrázky rieky, potoka, priehrady a jazera. Učiteľ pokračuje a pýta sa žiakov, aký je rozdiel medzi potokom a jazerom, medzi priehradou a riekou.

Žiaci pozorujú obrázky, ktoré učiteľ žiakom ukazuje cez dataprojektor a učiteľ rozpráva (**It is a river , It is a river dam, It is a stream, It is a lake) (Look at the picture What is it?)** Žiaci odpovedajú(**It is a river.....It is a stream.....**)

Obrázok 2

a river   a river dam

Obrázok 3

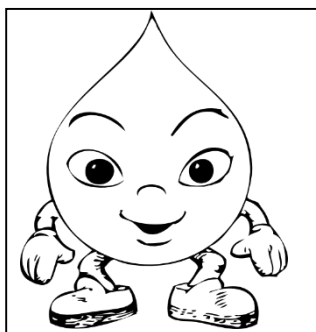
a river stream

a lake

Zopakujú si novú slovnú zásobu učiteľ dbá na správnu výslovnosť.

Učiteľ nadviaže na príbeh o kvapôčke Jane. Ukáže dažďovú kvapku o ktorej si čítali.

To je naša dažďová kvapka Jane.

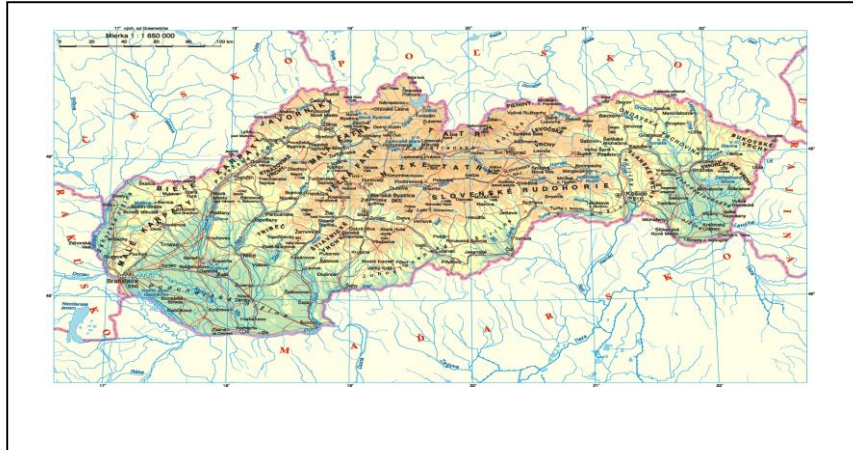
Obrázok 4

(It is a raindrop. Her name is Jane). Učiteľ premiestni dažďovú kvapku do rieky a pýta sa žiakov **(Where is the raindrop?)**. Žiaci odpovedajú **(It is a river)**. Postupne premiestňuje dažďovú kvapku ku každému obrázku a pýta sa žiakov **(Where is the raindrop.....It's a river dam.....)**

Po oboznámení so slovami a pojmami rieka, priehrada, jazero a prúd prejdeme na mapu Slovenska. Na tabuli je mapa, každý žiak má malú mapu pred sebou. Spoločne pozorujú slovenské rieky Slovenska.

Rieky (*Dunaj, Váh, Morava, Myjava, Hron, Hornád.....Bodrog, Latorica, Ondava*)

Obrázok 5

Učiteľ rozpráva žiakom a spoločne hľadajú slovenské rieky na východe Slovenska na západe Slovenska ale aj na strednom Slovensku. Ak žiaci už poznajú rieky učiteľ rozdá žiakom pracovný list. Učiteľ prečíta úlohy v pracovnom liste potom žiaci pracujú samostatne. V prvej úlohe žiaci hľadajú slovenské rieky a krúžkujú. V druhej úlohe žiaci majú napísať slovenské rieky, ktoré predtým hľadali na mape. V tretej úlohe si žiaci čítajú nasledujúce vety a zapisujú dané tvrdenia. (True or False)

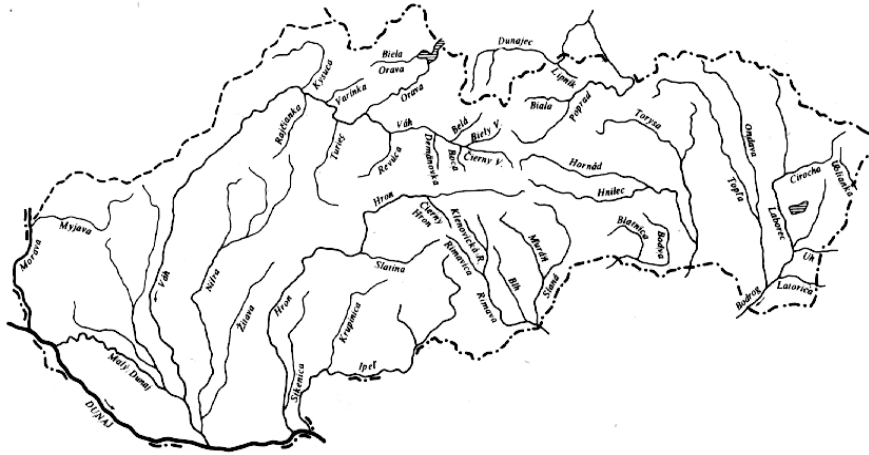
Pozn.: V rámci environmentálnej výchovy vedíme počas hlavnej časti vyučovacej hodiny so žiakmi rozhovor o:

- významu vody pre život v prírode,
- problémy znečisťovania vodných tokov na Slovensku,
- potrebu chrániť a zveľaďovať životné prostredie

Pracovní list

Name.....

1. Find the rivers and circle the rivers

2. Write five Slovak rivers .....

3. Read and write : True(T or false/F/)

<i>The Vah is a Slovak river</i>	
<i>The Dunaj is a Slovak river.</i>	
<i>The Nile is a Slovak river.</i>	
<i>The Domasa is a Slovak river dam.</i>	
<i>The Tatry are a Slovak river.</i>	

Záverečná časť hodiny V závere vyučovacej hodiny učiteľ zreprodukuje nové učivo pomocnými otázkami. Pochváli žiakov a zadá domácu úlohu.

2.3 Geografia – 9.ročník (Slovensko)

Názov školy: Základná škola, Hlavná 5, Družstevná pri Hornáde

Predmet: Geografia

Ročník: deviaty

Tematický celok: Fyzická geografia Slovenska

Téma: Ochrana prírody

Typ vyučovacej hodiny: kombinovaný

A. Kognitívne ciele

1. Zapamätanie poznatkov

- a) vymenovať typy chránených území na Slovensku
- b) napísať národné parky Slovenska
- c) nájsť na mape chránené územia

2. Porozumenie poznatkov

- a) opísať spôsoby ochrany prírody v jednotlivých typoch chránených území
- b) vysvetliť, čo je cieľom ochrany prírody
- c) vysvetliť, čo je to NATURA 2000

3. Použitie poznatkov v typicky školských situáciách (špecifický transfer)

- a) rozhodnúť, či by mohli trojice rastlín, živočíchov a pôd patriť do jedného vegetačného stupňa

4. Použitie poznatkov v problémových situáciách (nešpecifický transfer)

- a) zhodnotiť, aký vplyv by mala ťažba uránu na životné prostredie
- b) posúdiť, čo je najväčší ekologický problém Slovenska a obhájiť svoje tvrdenie

B. Psychomotorické ciele

- a) orientovať sa na mape Slovenska

C. Afektívne ciele

a) rešpektovať sa navzájom v skupine a spolupracovať

b) uvedomiť si problémy spojené s ochranou prírody a navrhnúť spôsoby riešenia

Rozpis etáp vyučovacej hodiny

1. Organizačná časť: Zápis do triednej knihy.

2. Prezентация cieľov VH

Oboznámenie žiakov s priebehom hodiny a s učivom. Vysvetlenie požiadaviek na žiakov.

3. Aktualizácia prv osvojeného učiva

Didaktická hra na tému: Rastlinstvo, živočíšstvo a pôdy Slovenska.

Učiteľka si pripraví papieriky s rôznymi typickými druhmi rastlín, živočíchov a typov pôdy. Z každej kategórie treba aspoň toľko papierikov, koľko je žiakov v triede (poznámka: keďže typov pôd je menej, každý typ napíše aspoň na tri papieriky). Papieriky každej kategórie vloží do osobitnej obálky. Žiaci si ťahajú jeden papierik z obálky s rastlinami, jeden zo živočíchov a jeden z pôd. Následne sa každý zamyslí, či by táto trojica mohla fungovať spoločne (na základe poznatkov z minulej hodiny o vegetačných stupňoch a o tom, čo sa kde môže vyskytovať). Učiteľka potom žiakov vyvoláva a pýta sa na ich názory. Žiaci musia svoje tvrdenia odôvodniť. Ak nevedia, alebo ak sa pomýlia, opraví ich iný žiak.

4. Motivácia:

Problém ako motivácia / diskusia: Žiaci v triede vytvoria kruh zo stoličiek. Učiteľka sa stane moderátorkou diskusie na tému: Ťažba uránu pri Košiciach. Tento problém sa rieši už od roku 2005 a spôsobil v spoločnosti veľké ohlasy. Učiteľka preto žiakom zhrnie podstatu problému, stanovisko ťažobnej spoločnosti aj odporcov ťažby. Vyzve žiakov, aby prezentovali svoje názory. Podnecuje u žiakov dialóg a formuláciu argumentov. Diskusia by mala trvať približne 10 minút. V diskusii nie je nikto víťaz, dôležité je, aby boli prezentované názory a logické argumenty.

Učiteľka následne plynule prejde k novému učivu – ochrana prírody na Slovensku.

5. Osvojovanie nového učiva

Rozhovor: Učiteľka sa žiakov opýta, čo je cieľom ochrany prírody, čo všetko môže byť chránené. Rozpráva sa so žiakmi na zadanú tému a podnecuje ich aktivitu. Ďalej napíše na tabuľu skratky chránených území na Slovensku (napr. NP, CHKO, PR atď.) a pýta sa ich, či sa s týmito skratkami už stretli (predpokladáme, že áno), čo tieto skratky znamenajú. Ďalej sa pýta na konkrétne územia – čo vlastne chránia, ako sa líšia. Ak žiaci nepoznajú odpovede, učiteľka tieto informácie doplní.

Práca s mapou: žiaci dostanú za úlohu nájsť na mape chránených území príklady na každý typ chráneného územia. Svoje zistenia si zapíšu, následne učiteľka žiakov vyvolá, aby prišli dané územia ukázať k nástennej mape Slovenska.

Metóda INSERT: Učiteľka rozdá žiakom texty o sústave chránených území NATURA 2000. Vysvetlí im a zapíše na tabuľu symboly, s ktorými budú v texte pracovať. Ak v texte objavia informáciu, ktorá je pre nich známa, dajú k nej symbol ✓, ak nájdu niečo, čo je pre nich nové, dajú symbol +. Ak nájdu informáciu, ktorá je v rozpore s tým, čo vedeli, použijú symbol mínus. A k informáciám, o ktorých by chceli zistiť viac, dajú symbol otáznik. Žiaci dostanú na prácu s textom 10 minút, následne prezentujú, ktoré informácie už mali, ktoré boli nové, ktoré boli v rozpore s ich doterajším poznaním a čo by sa chceli dozvedieť. V tejto fáze učiteľka prejde k vysvetľovaniu.

6. Upevňovanie a prehľbovanie učiva (spätná väzba)

Prezentácia na tému ochrana prírody spojená s písaním poznámok do zošitov.

7. Zadanie domácej úlohy

Každý žiak stručne sformuluje, čo je podľa neho najväčším ekologickým problémom Slovenska. Na nasledujúcej hodine budú žiaci prezentovať svoje názory a argumentovať.

8. Zhodnotenie vyučovacej hodiny, záver

Vyhodnotenie splnenia cieľov.

Ohodnotenie aktivity žiakov, prípadné udelenie plusových bodov alebo známok.

2.4 Pracovné vyučovanie – 6.ročník (Španielsko)

Škola: Escola Salvador Espriu, Montgat (Španielsko)

Predmet: Pracovné vyučovanie

Trieda: 6.ročník

Téma: Obnoviteľné zdroje energie

Jazykové ciele:

Žiaci sa musia naučiť slovnú zásobu, ktorá sa týka obnoviteľných zdrojov energie a taktiež slovnú zásobu o rôznych materiáloch a výtvarných postupoch. V rámci medzi predmetových vzťahoch si žiaci môžu zopakovať ich anglickú verziu:

(paint – maľovať, farba, glue - lepidlo, scissors - nožnice, brush - štetec, cut – strihať, rezať, stick - lepiť, paper roll – papier poskladať, newspaper - noviny...)

Precvičujú si nasledovné vetné štruktúry:

- What will we need? We will need...
- Do we have it at school? Yes / No, we have it / we don't have it at school.
- Who will bring it? .... We will bring newspaper
- What are we going to do? Cut the card, glue the papers, paint the model...

Kognitívne ciele:

Zorganizovať si vyučovaciu hodinu a zapísať si materiály potrebné a kroky na tvorbu predmetov.

Afektívne ciele:

Žiaci musia pracovať v skupinách, takže musia vedieť prejavovať si navzájom rešpekt a takisto musia byť pozorní navzájom. Budú spolupracovať na vytvorení modelu obnoviteľného zdroja energie. Mali by vedieť, ako táto energia funguje a pomáha chrániť životné prostredie.

Psychomotorické ciele:

Vyplniť organizačnú tabuľku v skupine, premýšľať o častiach modelu, ktorý vytvorí.

Materiál:

Malé papiere s menami 5 obnoviteľných zdrojov energie

Pracovný list a obrázky všetkých obnoviteľných zdrojov energie.

Štruktúra vyučovacej hodiny:

Na začiatku hodiny vyučujúci pomáha žiakom, aby si zapamätali 5 obnoviteľných zdrojov energie a ich častí pomocou obrázkov.

Potom si žiaci vytvoria 4 skupiny, v ktorých budú pracovať.

Každá skupina si vytiahne jeden papierik, na ktorom je názov obnoviteľného zdroja, na ktorom musia pracovať.

Ďalším krokom je vytvorenie konceptu svojho modelu vo svojej skupine. Najskôr musia vyplniť „organizačnú tabuľku“.

Model musí byť načrtnutý na papieri, aby mohol byť dokončený.

Teraz pracujte v skupinke a naplánujte si postup pred tým než začnete robiť model obnoviteľného zdroja energie. Najprv vyplňte **organizačnú tabuľku**:

Obnoviteľný zdroj energie:		
Členovia skupiny:		
-	-	-
-	-	-
Potrebné materiály + kto čo donesie?		
☐ ..... ☐ máme to v škole ☐ _____ (meno člena)	☐ ..... ☐ máme to v škole ☐ _____ (meno člena)	☐ ..... ☐ máme to v škole ☐ _____ (meno člena)
☐ ..... ☐ máme to v škole ☐ _____ (meno člena)	☐ ..... ☐ máme to v škole ☐ _____ (meno člena)	☐ ..... ☐ máme to v škole ☐ _____ (meno člena)
Naplánovanie 3 hodín:		
Hodina 1. Dátum: _____ Pamätaj farba najprv musí zaschnúť!! - - -		

Hodina 2. Dátum: _____

Pamätaj farba najprv musí zaschnúť!!

-
-
-

Hodina 3. Dátum: _____

- Vytvorte pojmový aparát k jednotlivým častiam modelu (slovná zásoba)
- .Vytvorte malý plagát s názvom obnoviteľného zdroja energie a zoznam členov skupiny

2.5 Výtvarná výchova – 5.ročník (Španielsko)

Škola: Escola Salvador Espriu, Montgat (Španielsko)

Predmet: Výtvarná výchova

Trieda: 5.ročník

Tematický celok: Umenie a príroda

Téma: Čo je to Land Art? Jeho umelci.

Jazykové ciele: Študenti sa oboznámia so slovíčkami, ktoré predstavujú prírodné materiály ako napríklad: *shells* - mušle, *sand* - piesok, *pebbles* – kamienky, *twigs* - vetvičky, *fir cones* - šišky a *leaves* - listy.

Používanie *there is/there are*

Kognitívne ciele: Vedieť pomenuvať prírodné materiály a opísať svoje umelecké výtvary. Spoznať umelcov, ktorí používajú prírodné materiály.

Efektívne ciele: Naučiť sa chrániť prírodu a životné prostredie.

Považovať prírodu ako miesto reprezentujúce umelecké výtvary.

Psychomotorické ciele:

Usporiadať a umiestniť prvky v priestore.

Prepojiť motoriku s umením.

Pomôcky: prírodné materiály na výrobu umeleckých diel

Miesto tvorenia: pláž, záhrada, lúka alebo les

Štruktúra hodiny:

Organizačná časť hodiny: Triedna rutina

Úvodná časť hodiny: Učiteľ navrhuje brainstorming o prírodných materiáloch, ktoré sa majú používať počas umeleckého tvorby. Študenti vyhľadávajú slovnú zásobu v angličtine v programe "Wordreference", a to buď v aplikácii, alebo na webovej stránke (alebo používajú slovníky).

Motivácia: Študenti sa pokúšajú uhadnúť, čo je to Land Art, uvažujú o význame oboch pojmov, *Land* - krajina a *Art* – umenie

Hlavná časť hodiny:

Študenti pracujú v štyroch skupinách.

Najskôr študenti dostanú vetu s poprehadzovanými slovami, ktorá vysvetľuje, čo je to Land Art a pokúsia sa ju dať dokopy.

It involves making art and sculptures using materials you find in nature

“Vyžaduje si umenie a modelovanie z prírodných materiálov nachádzajúcich sa v prírode.”

Potom študenti vypracujú cvičenia týkajúce sa prírodných materiálov a následne ich preložia do angličtiny.

Listy

Mušle

Šišky

Piesok

Vetvičky

Kamienky

Študenti sa potom dozvedia o významných umelcoch Land Art ako David Allen, Richard Shilling a Dietmar Voorwold. Skontrolujú si svoje výtvary v pracovnom liste, aby získali nejaké ďalšie nápady a inšpirácie pre ďalšiu činnosť, v skupine budú modelovať eko-umelecké sochy alebo kresby.

Pred začatím práce sa musia rozhodnúť, aké materiály prinesú do triedy, aby vytvorili svoje objekty v rámci eko-umenia. Potom začnú navrhovať svoje nápady na papier, aby mali jasnú predstavu o tom, čo budú robiť.

Študenti budú oboznámení aké dôležité je vrátiť prírodné materiály späť do prírody, aby sa neskôr rozložili.

Fixačná časť hodiny:

Študenti sa zhromaždia mimo školu buď na školskej záhrade, alebo na akomkoľvek mieste v prírode v blízkosti školy, v našom prípade na pláži, aby si vytvorili svoje umelecké dielo v štyroch skupinách.

Potom urobia fotografie svojich výtvorov, pretože sú pominuteľné, neskôr tieto fotky použijú v Power Point Presentation alebo urobia výstavu fotografií procesov tvorby v postupných krokoch:

- Zbieranie materiálov
- Projektovanie konceptu
- Eko art na začiatku - predstavy
- Hotové výtvary

Prezentujú ich v Power Point prezentácii alebo usporiadajú výstavu v triede a svoje výtvary opisujú ústne v angličtine

Aktivita Land Art (pracovní list)

Mená členov skupiny

1-----

2-----

3-----

4-----

Materiály: Označ čo potrebujesš

Vetvičky

Kamienky

Piesok

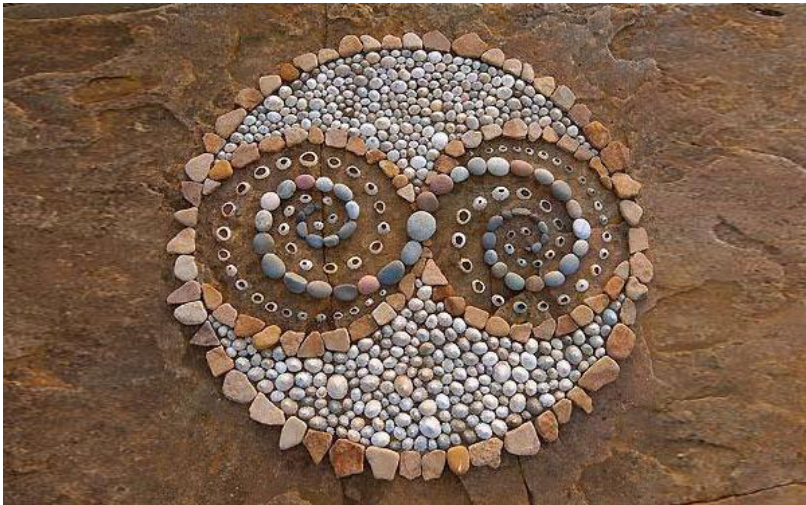
Mušle

Listy

Šišky

Navrhni svoj výtvor (Land art):

LAND ART - Umelci

Nemecký umelca **Dietmar Voorwold** vytvára krásne inštalácie pozemných umeleckých zariadení, ktoré používajú len prírodné materiály nachádzajúce sa na mieste, ako sú štrk, skaly a listy.

David Allen je umelcom, ktorý necháva svoje prírodné plastiky vo verejných prírodných priestoroch, ktoré nájdu okoloidúci - hľadajúci inšpiráciu.

Richard Shilling:

2.6 Telesná výchova – 6.ročník (Španielsko)

Škola: Escola Salvador Espriu, Montgat, (Španielsko)

Predmet: Telesná výchova

Trieda: šiesta

Tematický celok: Fyzická aktivita a zdravie

Téma: Zdravé jedlá

Jazykové ciele: preopakovať si slová ako:

wholemeal cereals, bread and potatoes, pasta and rice; vegetable, salad and fruit; milk, yogurt and cheese; meat, poultry, fish, eggs, legumes and nuts; fats, oils and sweets; drinks high in sugar - celozrnné obilniny, chlieb a zemiaky, cestoviny a ryža; zelenina, šalát a ovocie; mlieko, jogurt a syr; mäso, hydina, ryby, vajcia, strukoviny a orechy; tuky, oleje a sladkosti; nápoje s vysokým obsahom cukru

breakfast, snack at school, lunch, tea, dinner – raňajky, desiata, obed, olovrant, večera
starters, main course and desserts – predjedlá, hlavný chod, zákusky

Používať tieto gramatické väzby:

- What is it? It is ...
- What is that?

Kognitívne ciele:

- Vedieť zoradiť rôzne jedlá - začať predjedlom...
- Položiť otázku: What did you eat yesterday for breakfast / lunch / dinner?

Efektívne ciele:

- Pracovať v skupine
- Podporovať zdravú a vyváženú stravu
- Chápať dôležitosť zdravej výživy

Psychomotorické ciele:

- Držať rytmus.
- Postaviť sa podľa rôznych priestorových pokynov
- Vypracovať plagát o klasifikácii jedál

Pomôcky: potravinová pyramída - plagát, obrázky jedla, pracovný list, obruče, hudba

Štruktúra hodiny:**Úvodná časť hodiny:**

Na začiatku hodiny učiteľ prezentuje rôzne obrázky potravín a žiaci ich musia pomenovať. Učiteľ vysvetľuje rozmanitosť potravín a vyzdvihuje dôležitosť stravovať sa zdravo.

Motivácia:

Učiteľ sa spýta: Chceš vedieť, či sa stravuješ zdravo?

Prosím vyplň pracovný list:

Čo si včera jedol?

• Raňajky: .....

• Desiata .....

• Obed

→ Predjedlo: .....

→ Hlavný chod: .....

→ Zákusok: .....

• Olovrant: .....

• Večera: .....

.....

Hlavná časť hodiny:

- 1.aktivita

Žiaci si pozorne prezrú veľkú potravinovú pyramídu na nástennej mape. Čo znamená každá farba? Pracujú v 4 členných skupinách, žiaci odpovedajú na túto otázku podľa príslušnej farby.

Učiteľ rozdá obrázky jedla do skupín a žiaci sa musia navzájom opýtať: “What is it/that?”. Odpovedajú: “It’s ... “

Potom každá skupina musí priradiť potraviny k príslušnej farbe. Žiaci znova si pozrú veľkú pyramídu na nástenej mape. Učiteľ sa pýta: Je nejaké jedlo priradené k nesprávnej farbe?

- 2.aktivita

Učiteľ rozdá obrázky jedla každému žiakovi, žiaci držia obrázok pred sebou. Čakajú na hudbu - učiteľ povie: "vytvorte skupiny dvoch / troch / štyroch / ...". Žiaci musia vytvoriť skupiny dvoch, troch, štyroch podľa typov jedla vytvárajú pyramídy. Ak žiak nenájde skupinu, musí si zmeniť obrázok potraviny a do hry sa zapojí až po ďalšej výzve učiteľa:

- 3.aktivita

Tajný kód: obruče sú umiestnené všade v rôznych farbách:

→ Hnedá: celozrnné obilniny, chlieb, zemiaky, cestoviny a ryža

- Zelená: zelenina, šalát a ovocie
- Modrá: mlieko, jogurt a syr
- Žltá: mäso, hydina, ryby, vajcia, strukoviny a orechy
- Oranžová: tuky, oleje a sladkosti
- Červená: nápoje s vysokým obsahom cukru

Učiteľ vysloví jedno jedlo a študenti musia bežať medzi obručami a vstúpiť nohou do správnej obruče podľa skupiny potravín. Treba mažať na mysl, že jedlo môže mať niekoľko ingrediencií.

Fixačná časť hodiny:

Vo dvojiciach žiaci dokončia pracovný list, ktorý robili na začiatku a odpovedajú na nasledujúce otázky:

Čo si včera jedol?

• Raňajky: .....

• Desiata .....

• Obed

→ Predjedlo: .....

→ Hlavný chod: .....

→ Zákusok: .....

• Olovrant: .....

• Večera: .....

.....

➤ Myslíš si, že jedlá, ktoré si jedol sú zdravé?

➤ Čo by si mal jesť menej?

➤ Čo by si mal jesť viac?

➤ Vysvetli spolužiakom, čo by si mal jesť viac a čo menej.

“Podľa potravinovej pyramídy by som mal jesť viac ...”

2.7 Anglický jazyk – 8.ročník (Estónsko)

Škola: Orava School (Estónsko)

Predmet: Anglický jazyk

Ročník: 8

Počet hodín: 1

Téma: **Let's protect our environment**

Ciele hodiny:

- Introducing, practicing and extending the vocabulary about nature and environment;
- Describing the causes of environmental problems;
- Understanding pollution;
- Developing an understanding of the language associated with pollution and being environmentally aware;
- Describing the environmental impact of humans;
- Giving examples of ways of reducing, reusing, and recycling;
- Gaining better vocabulary learning habits and group discussions;
- Comparing and contrasting different opinions about a controversial topic and making a fact-based opinion about an environmental subject;
- Demonstrating attitudes and developing values of honesty and respect for environment.

Priebeh hodiny:

- Students will read the text: **Let's protect our environment** (see page 46-47)
- As for a pairwork after reading students will discuss following questions displayed on board:

Task 1:

1. What is pollution?
2. What human activities cause pollution?
3. Have you ever littered or created pollution in some way?
4. What can you do to reduce the negative effect on nature?
5. What are the ways energy is wasted?
6. What is difference between reusing and recycling the materials?
7. What are the most important issues facing the environment today?

- The questions will also be discussed with other classmates.
- As for the next task students will find the correct words form mingled pieces of the following chart that is cut into pieces. Each pair gets one set. The words are from the text.

Task 2.

rain	for	ests	
en	dan	ger	ed
pol	lu	tion	
harm	less		
re	new	able	
ap	pli	ances	
con	tain	er	
re	cyc	ling	

- After finding the correct words some students will explain the meaning for the rest of the class;

- The next task is based on text and there are words omitted from it. Students have to fill in the gaps without seeing the original text. Every student gets a copy of this task.

Task 3.

A plastic ..... left by the side of the road will have a longer life than the person who threw it there. A .....glass will stay in the ..... forever.

..... old newspapers. .... is made of trees, so when you save it you save trees and forests, too. Take glass bottles and aluminium ..... to recycling ..... Organic waste, such as vegetable peelings and food ..... can be turned into .....

Re-use plastic shopping bags. Or, better still, use ..... bags and shopping baskets instead of getting a new ..... bag every time you go shopping. Most plastic is made from ....., so when you save it, you save oil as well.

Every year in richer countries each person ..... away about 100 aluminium drink cans, 100 bottles or jars, 50 kg of plastic, a couple of big trees' worth of paper and 150 kg of food scraps.

Recycling saves energy and reduces the ..... to the environment. It also means that there is less waste to get rid of.

The world is now ..... than at any time since the last Ice Age. Scientists believe that in the future, temperature will rise even faster. This is called ..... warming or the greenhouse effect. Global warming is caused by a blanket of `..... gases' around the Earth. Gases trap the heat from the sun and thus make the Earth warmer. Carbon dioxide from ..... fuels is one of the main causes. Scientists say that this can upset the world's weather and cause floods, water ..... and storms, If the Earth warms up too much, the polar ..... caps will start to melt and the level of the ..... and oceans will rise.

- After filling in the gaps students will read the text aloud sentence by sentence to check the answers.
- As for the final task there will be pairing of environmental words and definitions. Teacher cuts the following chart into pieces and gives one set for each pair.

Task 4.

endangered species	that have been categorized as very likely to become <u>extinct</u>
harmless	not able or not likely to cause harm
poison	a <u>substance</u> that can make people or animals ill or kill them if they eat or drink it
pollution	a <u>damage caused</u> to <u>water</u> , <u>air</u> , etc by harmful substances or waste
renewable energy	<u>energy</u> that is <u>produced</u> using the <u>sun</u> , <u>wind</u> , etc., or from <u>crops</u> , <u>rather</u> than using <u>fuels</u> such as <u>oil</u> or <u>coal</u>
energy-efficient	using little <u>electricity</u> , <u>gas</u> , etc
recycling	the <u>process</u> of <u>collecting</u> and <u>changing old paper</u> , <u>glass</u> , <u>plastic</u> , etc. so that it can be used again
greenhouse effect	an <u>increase</u> in the <u>amount</u> of <u>carbon dioxide</u> and other <u>gases</u> in the <u>atmosphere</u> (=mixture of <u>gases</u> around the <u>earth</u>), that is <u>believed</u> to be the <u>cause</u> of a <u>gradual warming</u> of the <u>surface</u> of the <u>earth</u>

Homework:

- Reading the text again and memorising the vocabulary and understanding of the key phrases:
- Students will also do a home search to discover how many items in their home are recyclable and to make a list of them. If unsure, if it is recyclable, they will do an Internet search.

Assessment and evaluation:

- Final written report about environmental issues based on the text read (approximately 120 words) with a short three-four sentence explanation for each term identified from previous lesson.

Let's protect our environment – Text (reading comprehension)

The environment

There are between five and thirty million plant and animal species in the world. Most of them live in the rainforests that grow near the equator. Scientists estimate that up to half of them could die out within next sixty years. Thousands of plants and animals are now officially classified as endangered.

Animals, cars, people and factories all produce waste. This is not a problem if the amount of waste is small and it can break down to become harmless part of the soil, sea, or air. But when there is too much waste, or when the waste contains poisons, it pollutes the environment.

Save energy

We depend on energy for almost everything we do. Factories, farms, houses and vehicles all need power to make them work. Fossil fuels – coal, oil and gas – provide most of the world's energy. But this doesn't come for free. The burning of fossil fuels causes air pollution and acid rain and adds to global warming. Acid rain can travel thousands of kilometres, so pollution in one country can become acid rain in another. It can cause serious damage to lakes, rivers, forests and buildings.

Nuclear power produces other hazards such as radiation leaks and nuclear waste.

Many natural resources are not renewable. That's why energy conservation is very important. But we also have to find alternative ways to make energy. Good examples of renewable energy already in action are solar panels and wind farms with modern windmills.

Cookers, heaters and many other things in our homes use electric energy. This is usually made by burning oil, gas or coal. Turn off lights and electric appliances when you are not using them. Open the fridge door as little as possible. When warm gets in extra electricity is needed to cool it down again. Fit your lamps with energy-efficient light bulbs. When you buy new appliances like washing machines, TV sets or fridges, always ask for energy-efficient models.

Save water

Every year each of us uses about 45,000 litres of water, enough to fill more than a tanker lorry. Run dishwashers and washing machines on full loads. Use the minimum flush on dual-flush toilets. If you can, save water by taking a shower instead of a bath.

Cut down on waste and litter

A plastic container left by the side of the road will have a longer life than the person who threw it there. A broken glass will stay in the soil forever.

Recycle old newspapers. Paper is made of trees, so when you save it you save trees and forests, too. Take glass bottles and aluminium cans to recycling banks. Organic waste, such as vegetable peelings and food scraps can be turned into compost.

Re-use plastic shopping bags. Or, better still, use canvas bags and shopping baskets instead of getting a new plastic bag every time you go shopping. Most plastic is made from oil, so when you save it, you save oil as well.

Every year in richer countries each person throws away about 100 aluminium drink cans, 100 bottles or jars, 50 kg of plastic, a couple of big trees' worth of paper and 150 kg of food scraps.

Recycling saves energy and reduces the damage to the environment. It also means that there is less waste to get rid of.

Global warming

The world is now warmer than at any time since the last Ice Age. Scientists believe that in the future, temperature will rise even faster. This is called global warming or the greenhouse effect. Global warming is caused by a blanket of 'greenhouse gases' around the Earth. Gases trap the heat from the sun and thus make the Earth warmer. Carbon dioxide from fossil fuels is one of the main causes. Scientists say that this can upset the world's weather and cause floods, water shortages and storms. If the Earth warms up too much, the polar ice caps will start to melt and the level of the seas and oceans will rise.

2.8 Geografia – 6.ročník (Estónsko)

Škola: Orava School (Estónsko)

Predmet: Geografia

Ročník: 6

Počet hodín: 3

Téma: Cudzinci v mojom meste

Miesto: 1. hodina v počítačovej miestnosti, 2. hodina v triede, 3. hodina mimo budovy školy – v meste, na ulici

Cieľ hodiny: Naučiť sa slovnú zásobu orientácie v meste; naštudovať mapu domovského mesta a sprevádzať turistov po meste, tj poskytnúť inštrukcie ako sa dostať z jedného miesta do druhého. Poukázať na negatívny vplyv verejnej dopravy.

Ciele:

Študenti budú:

- vedieť slovnú zásobu miest
- vedieť predložky miesta
- vedieť slovnú zásobu, ak budú dávať rady a informácie ohľadom orientácie v meste
- vedieť používať mapu
- pripravený usmerňovať cudzincov a ukázať im smer, ktorý potrebujú
- používať web stránky pri získavaní novej slovnej zásoby
- oboznámení o negatívnom vplyve verejnej dopravy na životné prostredie

Učebné zručnosti:

Kognitívne zručnosti:

- uznanie a interpretácia
- zapamätanie
- vizualizácia obrázkov a máp
- rozhodovanie a riešenie problému

Základné jazykové schopnosti:

- Zručnosti v počúvaní

Sociálne zručnosti:

- interakčné a komunikačné zručnosti
- prezentačné schopnosti
- IKT zručnosti

Materiály:

Online úlohy, zoznamy a zoznamy slovníkov poskytované učiteľom,

A. Úvod a precvičovanie:

Na prvej hodine študenti opakujú si, učia a testujú si svoje znalosti slovnej zásoby ústne a interaktívnym spôsobom. Študenti najprv dostanú úlohu, aby si spomenuli na čo najviac rôznych budov v ich domovskom meste, ako je to možné. Na druhej hodine uvádzajú príklady miest a fráz s predložkami miesta. Druhou úlohou je používať internetové odkazy, a hrovou formou testovať slovnú zásobu v aplikácii Quizlet:

- https://quizlet.com/_51q61x   https://quizlet.com/_51q6qk
- Žiaci si zopakujú predložky miesta pomocou pracovného listu (pozri stranu 51)

Domáca úloha po prvej hodine je zopakovať a naučiť sa všetku slovnú zásobu, ktorá bola prebraná na vyučovacej hodine.

B. Druhá hodina sa začína opakovaním všetkého, čo sa naučili na predchádzajúcej hodine. Žiaci sa pýtajú na polohy budov, pamiatok v meste a dávajú pokyny ako sa orientovať v meste, a akou cestou sa k nim dostať.

Žiaci sú rozdelení do skupín po troch žiakoch. Používajú obrázok svojho mesta (môžu si miesto vyhľadať aj prostredníctvom webovej stránky

<https://www.google.co.uk/maps> žiaci používajú mapku mesta Põlva v Estónsku. Žiaci si vysvetľujú ako sa môžu dostať z jedného miesta na druhé. Spolužiaci si potom vymenia úlohy.

<https://www.google.ee/maps/@58.0536231,27.0519129,16.25z?hl=et> (mapa Põlva)

C. 3. vyučovacia hodina je mimo budovu školy

Učiteľ spolu so žiakmi idú do ulíc mesta a hrajú rôzne situácie, na základe ktorých sa pýtajú ako by sa niekam dostali, spolužiaci odpovedajú a dávajú im pokyny.

Úloha: žiaci musia položiť otázky priamo na ulici, aj okoloidúcim, či turistom, majú takto možnosť priamo v praxi si precvičiť svoje nadobudnuté vedomosti. Žiaci získavajú priamo skúsenosti a priamo ich uplatňujú v praxi. Za domácu úlohu vytvoria projekt, v ktorom zdokumentujú svoje skúsenosti a vypracujú simulovaný rozhovor o orientácii v meste a dávaní pokynov.

Environmentálna výchova: učiteľ na základe riadeného rozhovoru so žiakmi hovorí o negatívnom vplyve verejnej dopravy na životné prostredie. Spomenie všetky vhodné formy a možnosti presúvania sa po meste, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu. Žiaci do projektovej úlohy napíšu aké sú výhody používania bicyklov a pohybovaním sa na peši po meste.

Ohodnotenie:

Žiaci získajú známky podľa:

1. svojich vedomostí (slovná zásoba z danej témy)
2. skupinovej práce v triede
3. praktických zručností preukázaných mimo triedu
4. záverečnej projektovej práce

Predložky miesta (pracovný list)

1. He's swimming _____ the river.
2. Where's Julie? She's _____ school.
3. The plant is _____ the table.
4. There is a spider _____ the bath.
5. Please put those apples _____ the bowl.
6. Frank is _____ holiday for three weeks.
7. There are two pockets _____ this bag.
8. I read the story _____ the newspaper.
9. The cat is sitting _____ the chair.
10. Lucy was standing _____ the bus stop.
11. I'll meet you _____ the cinema.
12. She hung a picture _____ the wall.
13. John is _____ the garden.
14. There's nothing _____ TV tonight.
15. I stayed _____ home all weekend.
16. When I called Lucy, she was _____ the bus.
17. There was a spider _____ the ceiling.
18. Unfortunately, Mrs Brown is _____ hospital.
19. Don't sit _____ the table, sit _____ a chair.
20. There are four cushions _____ the sofa.

2.9 Anglický jazyk – 6.ročník (Estónsko)

Škola: Orava School, (Estónsko)

Predmet: Anglický jazyk

Ročník: 6

Téma: We care

Ciele vyučovacej hodiny:

1. Introducing and practising new vocabulary.
2. Developing reading/listening/speaking skills.
3. Learning more about country clean-up days.
4. Thinking about our contribution to keep our planet clean.

Materiály a príprava: Poems, texts, computers/tablets/phones

Vyučovací plán:

1.Read the poem.

Chocolate wrappers,

Plastic bottles,

Ice-cream sticks,

And cola cans.

Pizza boxes,

Biscuit packets,

Yogurt pots,

And chewing gum.

There you are

Why did you drop it?

Pick it up and

Put it in a bin.

Why don't you care?

Don't you really care?

What do you think about this poem? Do you care or not? Why? How? Etc.

2. Read and translate the text.

A country clean-up day

In the science class yesterday Miss Clark called us over to the huge map of the world which is on the classroom wall. „Who can show me where Estonia is?“ she asked. Olivia put up her hand. She’s always been a top student. „It’s up there, in northern Europe. It’s a small Baltic state.“ She pointed to a tiny dot on the map. „I know Estonia too,“ Robert said. „My dad works for Skype. He’s been on business trips to Tallinn. He says it’s the best city in Europe for free wi-fi.“

Miss Clark was quite impressed by our knowledge. „Very good,“ she said. „Estonians have started a project called *Let’s do it!* Does anybody know what it is about?“ Nobody gave the right answer. Oscar thought it was an activity holiday. His mum used to work for a travel agency.

„It’s a country clean-up day,“ Miss Clark said at last. „The first one took place in Estonia a couple of years ago, on the 3rd of May, 2008. More than fifty thousand volunteers picked up thousands of tons rubbish from the woods and the countryside. It happened just on one day.“

We went back to our seats. Miss Clark played a video about the first clean-up day. Children as well as grown-ups were carrying all sorts of rubbish dumped in the forests, on the riverbanks, and by the lakes. There were old tyres, broken furniture, fridges, washbasins, and even toilets.

We were watching with our eyes wide open. „I don’t quite understand why there was household waste in the woods,“ Olivia said, looking really confused. „When our old fridge broke down in inter, dad put it in a special recycling bin.“

Miss Clark stopped the video and went on talking. „The Estonian clean-up project has spread to lots of other countries around the world, from Europe to Africa. In our next science class we’re going to find out what we can do to keep our country clean.“

- Answer the questions:
  - 1) What did Olivia and Robert know about Estonia?
  - 2) Did the students know what *Let’s do it!* is about?
  - 3) Why did Oscar think it’s an activity holiday?
  - 4) When did the first country clean-up day in Estonia take place?
  - 5) How many people cleaned up the countryside on that day?
  - 6) What sort of rubbish did they pick up from the countryside?
  - 7) What did Olivia’s dad do with their old fridge when it broke down?
  - 8) What are the students going to learn in their next science class?

- Retell the story!

The map of the world.

Knowledge of Estonia.

A country clean-up day.

The next science class.

- Find out more about *Let`s do it!* Go to the web page www.letsdoitworld.org
  - 1) How many countries have joined it?
  - 2) How many volunteers have there been?
    - a) Visit the Mediterranean.
    - b) When did it take place?
    - c) How many countries joined in?
    - d) Read the 10 steps for a clean world. <http://test.letsdoitworld.org/10-steps-to-clean-world> *

Which of the steps do you follow?

What about your family members?

- What do you think about our topic now? Is it important for you? For people all around the world? Why? What can we do ourselves to keep our planet clean?

World Cleanup 2013

10 steps
how everybody can
contribute to
a Clean World

1. Don't throw trash!

Don't throw it into the street, into the woods, into the rivers, into the seas!
If you throw trash away, it doesn't go away, ever.
Trash comes back, in so many ways, and none of them good.

2. Sort your trash!

In the Clean World everything used is sorted and that's how we reduce trash.
It is one of the best ways to re-use resources. In the Clean World we hope to
eliminate landfills and view trash as a valuable source of new resources.

3. Don't throw anything away. Anything!

When something is broken, try to fix it! If you can't, then recycle it
If you don't need something, think of a new use for it or give it to
somebody who might need it. Everything that you may no longer require
could be valuable elsewhere. Think, before you dispose.

4. Don't burn trash!

Burning trash seems an easy option. However, when you burn trash,
it returns many toxins to the environment. Look to re-cycle your trash...
Don't burn it!

5. Compost food leftovers!

Food leftovers should not be thrown away, but composted.
In the Clean World there is a compost next to every house for every community.

6. Consume only as much as you really need to!

In the Clean World people regard consumption as the last resort.
Repair as much as possible. Don't let fashion or technology affect your opinions.

7. Avoid using disposable products that generate trash!

Glass bottles filled with drinks really are environmentally 'better'.
Instead of plastic bags, use bags made of fabric.
Products are consumed more reasonably in the Clean World.

8. Buy trash free products!

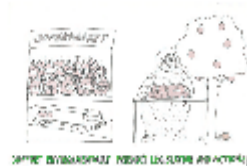
Avoid products that are excessively packaged.
Choose to buy durable products that will last.
In the Clean World there are totally recyclable products.

BUY TRASH FREE PRODUCTS!

9. Support environmentally friendly legislation and actions!

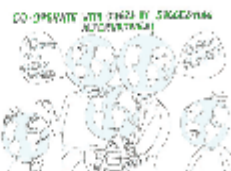
Vote for laws that support environmentally friendly produced goods,
from farmers' markets or directly from the producer.
Cut out the marketing and packaging. In the Clean World we buy responsibly.

SUPPORT ENVIRONMENTALLY FRIENDLY LEGISLATION AND ACTIONS!

10. Co-operate with others by suggesting alternatives!

Be yourself but make sure your friends can see your example.
In the Clean World everybody is responsible.
Be different by making your friends enjoy the Clean World.

CO-OPERATE WITH FRIENDS BY SUGGESTING ALTERNATIVES!

2.10 Technika – 9.ročník / 1.ročník SŠ (Taliano)

Škola: Istituto Comprensivo n. 2 “F. P. Tosti”, Ortona (Taliano)

Predmet: Technics / Art

Ročník: 9.ročník ZŠ / 1.ročník SŠ

Tematický celok: Recyklovanie papiera

Téma: Tvoríme predmety

Jazykové ciele: študenti sa naučia nové slová ako: recyklovať (recycle), letáky (leaflet), vane (tub), rám (frame), buničina (pulp), drvenie (to shred) a pod.

Kognitívne ciele: vedieť, ako recyklovať papier;

vedieť, ako je dôležité recyklovať materiály;

vytvárať praktické skúsenosti a používať recyklovaný papier na

vytvorenie nových objektov

Afektívne ciele: Prevziať zodpovednosť za udržiavanie čistoty na verejnosti

Naučiť sa pomáhať životnému prostrediu a vytvárať lepšiu

budúcnosť

Nevytvárať mnoho odpadov, recyklovať.

Pomôcky: staré noviny, letáky, rámy, vane, mixér, kvety, semená, listy, stuhy, trblietky, struny, lepidlá

Štruktúra hodiny:

Úvodná časť hodiny: Učiteľ uvádza video na internete o plytvaní papierom, výrube stromov a recyklácii.

Motivácia: učíme sa tvorením (*learning by doing*)

Hlavná časť hodiny:

Žiaci prinášajú do školy staré noviny a letáky. Rozrezali ich na malé kúsky, vložili ich do malej nádoby a pridali trochu vody. Učiteľ použije mixér na získanie jemne drveného papiera. Voda pomáha oddeľovať papierové vlákna, sú ponorené v kvapaline. Žiaci odoberú kúsok hmoty - buničinu a umiestnia ju na pripravenú plochu . Každý študent pridá niečo: semená, kvety, listy, trblietky. Je nutné mierne potriasť plechom a pevne zatvoriť rám, aby nadbytočná voda sa odstránila. Po vypustení veľkej časti vody študenti otvoria rám a nechajú papier vyschnúť na uteráku alebo na starých novinách.

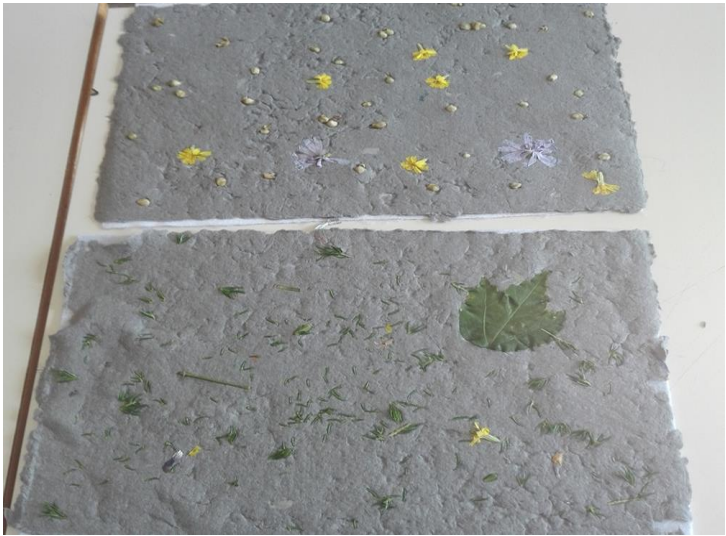
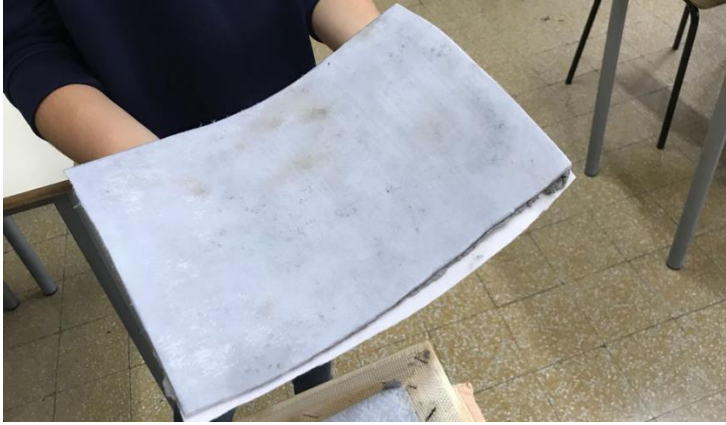
Fixačná časť hodiny:

Po vysušení papiera študenti v skupinách vytvárajú nové predmety: záložky, fotorámčeky, pohľadnice, obaly kníh pre recepty, diáre, a podobne. Študenti môžu dať predmety ako darček svojim rodičom, príbuzným alebo hosťom školy pri zvláštnych príležitostiach.

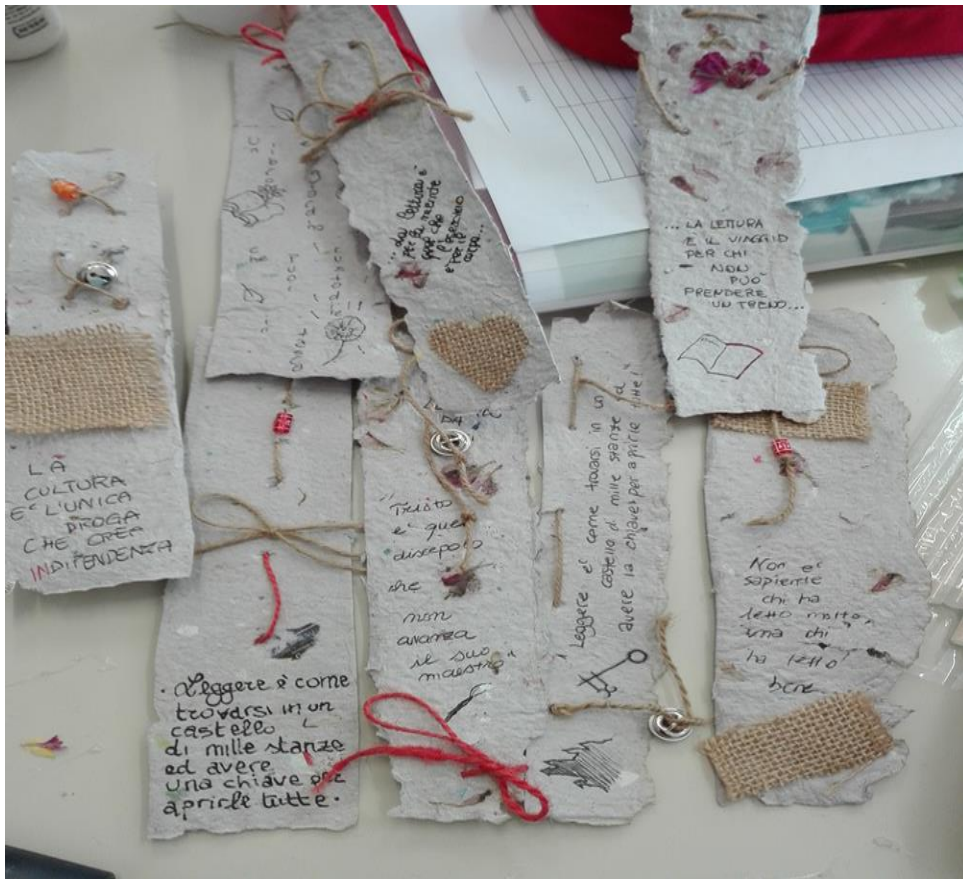
Učiteľ vedie riadený rozhovor so žiakmi o dôležitosti separovania odpadu a následnej jeho recyklácii. Poukazuje na negatívne vplyvy výrubu stromov a lesnatých porastov.

Obrazová príloha k tvorivému procesu:

2.11 Technické práce – primárne vzdelávanie (Taliansko)

Škola: Istituto Comprensivo F.P.Tosti - Ortona – Italy (Taliansko)

Predmet: Technické práce

Ročník: primárne vzdelávanie

Tématický celok: Materiály (*reduce, reuse, recycle*)

Topic: Recyklovanie

Jazykové ciele: Žiaci sa učia a opakujú si pojmy týkajúce sa rôznych druhov potravín až po rôzne materiály, ktoré sa používajú v potravinárskom priemysle ako napríklad ovocie, zelenina, chlieb, zákusky, poháre, sklenené nádoby, fľaše, plechovky atď.

Jazykové zručnosti: hovorenie, slovná zásoba a písanie slovíčok

Cieľ lingvistického vzdelávania: na konci hodín budú žiaci schopní: - používať lexikálne pojmy súvisiace s recykláciou v jednoduchých štruktúrach, ako napríklad: *we can recycle/we can't recycle* - môžeme recyklovať / nemôžeme recyklovať, a používať imperatívnu formu, aby sme uviedli spôsoby ako zastaviť odhadzovanie odpadkov ako napríklad: neodhadzujte papier / recyklujte papier

Cieľ nelingvistického vzdelávania: na konci hodiny budú žiaci prezentovať svoje schopnosti o odpadoch tým, že budú klasifikovať typ odpadu, ktorý sa môže / nemôže recyklovať. Žiaci budú schopní ponúkať rôzne riešenia, ktoré pomôžu znížiť množstvo odpadu – na záver vytvoria plagáty, ktoré podporujú ochranu životného prostredia.

Kognitívne ciele:

- skúmať, čo všetko tvorí odpad
- vymenovať aké druhy odpadu poznáme
- diferencovať rôzne druhy odpadu a vedieť ho zaradiť

Psychomotorické ciele:

fyzické cvičenie (pomocou hry zameranú na triedenie odpadu)

preukázať dobrý športový pohyb pri vykonávaní aktivít (pri hre)

Pomôcky: kartová hra v obrovskej veľkosti, obrázky, karty, kocky, LCD a projektor - fotokópie úloh - lepenky, markery, lepidlá, nožnice a markery

Miestnosť: telocvičňa / trieda

Dĺžka: 4 hodiny

Štruktúra vyučovacieho bloku:

Precvičovanie: Prineste štyri plastové vrecká; z ktorých každá obsahuje rôzne predmety, napríklad kusy hliníkovej fólie, papiere, banánové šupky, plastové fľaše, prázdne plechovky, sklenené fľaše, spreje, papierové škatule, noviny a poháriky.

Rozdeľte triedu na štyri malé skupiny. Priradte každej skupine názov písmena: A, B, C a D. Každú skupinu priradte k jednému vrecu. Pomôžte skupinám so slovnou zásobou a ukážte, ktoré predmety sú vhodné na recyklovanie. Napíšte slovnú zásobu na tabuľu.

Požiadajte každú skupinu, aby sa zamerala na obsah vreca a rozhodla, či niektorá z položiek môže ísť do recyklačného centra.

Pred začatím hry: Žiaci budú rozdelení do 4 skupín. Každá skupina bude mať nasledujúcu úlohu:

1.hodina

1.skupina - vyreže 30 veľkých (70x30cm) kartónov rôznych farieb. Napíšte čísla postupne na každej karte.

2.skupina - pripraví 10 malých kariet (rozmer A4 papiera) a napíše PLASTY, vyfarbí žltou farbou a napíše na ňu názov každého predmetu

3.skupina - pripraví 10 malých kariet (rozmer papiera A4) a napíše PAPIER na každú kartu, vyfarbí modrou farbou a napíše na ňu názov každého predmetu

4.skupina - pripraví 10 malých kariet (rozmer papiera A4) a napíše SKLO, vyfarbí zelenou farbou a napíše názov každého predmetu.

2.hodina

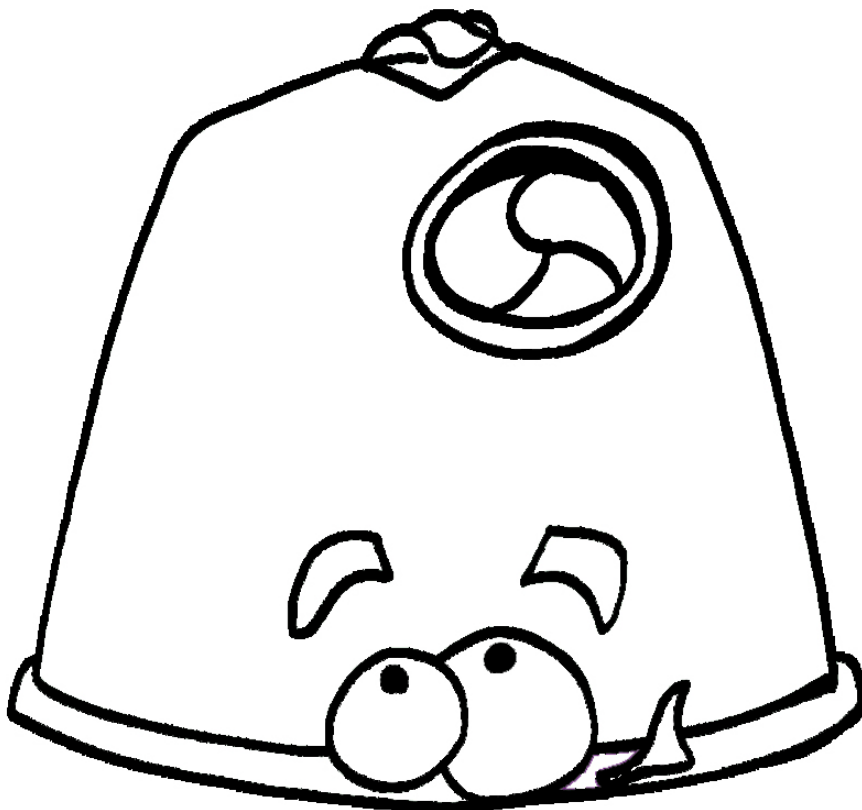
1.skupina - zafarbí a ozdobí kartónovú škatuľu, z ktorej sa stane bedňa na odpadky

2.skupina - nakreslí a vystrihne 4 koše, zafarbí ich podľa odpadu, ktoré sú recyklovateľné – napríklad žltá – plasty, modrá – papier, zelená – sklo, a hnedá – organický odpad

3.skupina – pripraví 10 kartičiek (A4 veľkosť) a napíše ORGANICKÉ predmety na každú jednu, zafarbí ich

4.skupina - pripraví 10 kartičiek (A4 veľkosť) a napíše ZMIEŠANÝ ODPAD, zafarbí ich a napíše predmety na každú jednu. Taktiež nakreslia ODPADOVÚ PRÍŠERU na 4 malé kartičky

Odpadová príšera:

Vytvorte dierku a vložte šnúрку tak, aby bolo možné ju priviazať na krk.

Poznámka: ak pracujete s malými triedami a nemôžete rozdeliť žiakov do toľkých skupín, môžete túto činnosť zorganizovať počas viacerých hodín s menšími skupinami alebo môžete pracovať s viacerými triedami, (dokonca aj s rôznymi triedami)

Priebeh hry:

- Hracia plocha (veľké karty) je umiestnená v strede miestnosti s košom na jednej strane. Každý hráč si vyberie koš na recykláciu a pripája ho na krk.
- Malé kartičky sú zamiešané a 24 kariet je umiestnených lícom nadol na ktoromkoľvek mieste na hernej ploche na podlahe (pozrite si obrázky). Zostávajúce karty sú rozložené lícom nadol na podlahu.
- Najmladší hráč začína hádzaním kociek. Hráč sa presúva na políčka kariet, urobí toľko krokov aké hodil číslo kockou.
- Ak hráč prišiel na políčko s kartou, pozrie si ju bez toho, aby ju ukázal ostatným hráčom. Ak je to predmet, ktorý môže recyklovať vo svojom koši, umiestni ju do koša, ktorý má priviazaný na krku, vytiahne ďalšiu kartu z podlahy a položí túto kartu smerom dole kdekoľvek na hernej ploche.
- Ak hráč otočí kartičku s Odpadovou príšerkou, ukáže ju všetkým hráčom. Potom vyberie jednu z kariet zo svojho koša a vráti ju smerom nadol na podlahu. Kartička s Odpadovou príšerkou je umiestnená do odpadového kontajnera (zmiešaný odpad)
- Ak hráč zodvihne kartičku, na ktorej nie je recyklovateľný predmet, ukáže ju spolužiakom a taktiež ju umiestni do odpadového kontajnera.
- V hre pokračuje ďalší hráč.
- Hra pokračuje dovtedy, kým jeden z hráčov nenazbiera najmenej 3 kartičky, ktoré patria do jeho recyklačných košov.

Víťazom je prvý hráč, ktorý úplne zaplní svoj koš (minimálne 3 karty) so správnymi položkami alebo sa úspešne dostane na koniec špirálovej hernej plochy.

Pre staršie deti: Hru si môžu zahrať aj staršie deti, je možné sťažiť tú hru spôsobom, že musia nazbierať aspoň 5 kartičiek, alebo keď sa pomýlia pri rozhodovaní kam patrí predmet, do ktorého koša, hráč sa vracia na začiatok hracej plochy, respektíve je jeho voľba časovo ohraničená.

Slovná zásoba

Nerecyklovateľné položky:

Rybie kosti, pokazený budík, nefunkčný televízor, sprej, plyšový medvedík, rozbitá lampa, rozbitý pohár, stará pohovka, rozbitá čajová kanvica

papier:

kartón, papier, noviny, časopisy, staré knihy a pod.

plast:

poháre, viečka, plastové fľaše, nádoby, fólie a pod.

sklo:

fľaše, poháre, a pod.

organický odpad: zvyšky potravín, záhradný odpad, vajcia, banánová šupka, paradajky, listy a pod.

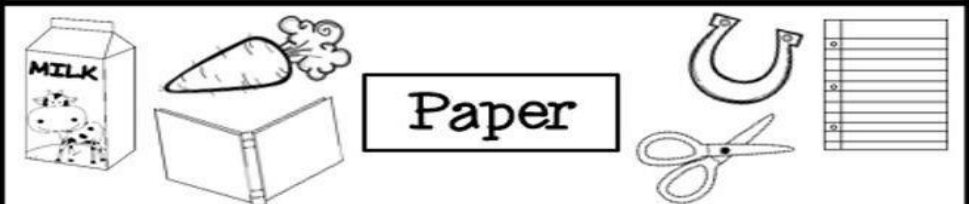

Obrazová príloha:

Name: _____ Reduse, Reuse, Recycle

Color the objects that are made up of the recycled materials in the correct boxes. Draw an "X" on the objects that are not.

	<p>Plastic</p>
	<p>Paper</p>
	<p>Metal</p>
	<p>Rubber</p>

©SheilaMelton2014

Name _____ Recycling

<p>Paper and cardboard</p> 	<p>Glass</p> 	<p>Plastic</p>

2.12 Výtvarná výchova – 7.ročník (Taliansko)

Škola: Istituto Comprensivo “F.P.Tosti” – Ortona, (Taliansko)

Predmet: Výtvarná výchova

Ročník: siedmy

Tematický celok: Od odpadu až k umeniu

Téma: Realizácia umenia z odpadových materiálov

Jazykové ciele: študenti sa učia špecifický jazyk vo vzťahu k modernému umeniu a obohacujú si anglickú slovnú zásobu v tejto oblasti

Kognitívne ciele: Spolupracovať navzájom,
Využívať tvorivosť
Vytvárať konečný produkt (predmet), pomocou vhodného
výberu materiálov, ktoré spĺňajú svoju funkcionality
na základe svojej pôvodnej myšlienky či nápadu

Efektívne ciele: uvedomovať si dôležitosť rešpektovania životného prostredia, žiaci budú zhromažďovať odpadový materiál, ktorý budú premieňať na sochy, umelecké diela a rôzne výtvary

Štruktúra vyučovacieho bloku:

1.krok: diskusia a brainstorming:

Technika usporiadania materiálov a jednotlivých prvkov, vytváranie kompozície, používanie Internetu a učebníc na získavanie informácií o tejto problematike
Žiaci pracujú v malých skupinkách alebo individuálne

Čas a miesto: približne 10 hodín – v triede na hodinách výtvarnej výchovy, informatike, doma, mimo priestorov školy - na pláži s názvom "la Ritorna" nachádzajúcej sa pri Ortone (Taliansko)

Odborná spolupráca: študenti spolupracujú s miestnou firmou s názvom "Ecolan" zodpovednú za zber komunálneho odpadu - poskytujú špeciálne rukavice a vrecká a pomáhajú zhromažďovať materiál

2. krok: študenti sú rozdelení do skupín a chodia na pláž, aby zhromaždili všetky druhy materiálu a odpadkov

3. krok: výber a čistenie materiálu - plastové a sklenené fľaše a kúsky, kúsky dreva, plechové uzávery a plechovky, polystyrén atď.

4. krok: fotogaléria aktivít

5. krok: diskusia v triede a predbežné návrhy; výber najlepších návrhov a realizácia dizajnu, definovanie materiálu a techniky používania

6. krok: montáž materiálov pomocou vhodných nástrojov

Pomôcky: všetko potrebné na kreslenie; kartón a rôzny materiál nájdený na pláži; lepidlo, nožnice, klinčeky, akrylátové farby, sprejové farby atď

Tvorivá fáza: Počas vyučovania študenti vytvárajú umelecké diela využívajúc odpadové materiály; pracujú v uvoľnenej atmosfére a zároveň snažia sa pochopiť, aké je dôležité rešpektovať životné prostredie a transformovať odpad v niečo iné, čo je naozaj krásne.

Záverečná fáza: Učiteľ pomocou riadeného rozhovoru vysvetľuje o negatívnom vplyve používania plastov a iných nevhodných materiálov nachádzajúcich sa v mori pre morské živočíchy. Vede rozhovor so žiakmi ako predísť takémuto stavu a ako zabrániť znečisťovaniu životného prostredia. Upozorní ich na zredukovanie používania

nevhodných plastových materiálov a upriami ich pozornosť na prírodné materiály, ktoré sú recyklovateľné, resp. neškodné pre životné prostredie.

Obrazová fotodokumentácia priebehu aktivity:

Žiacke výtvy:

2.13 Prírodoveda – 3.ročník (Portugalsko)

Škola: Colégio Guadalupe - Verdizela - Portugalsko

Predmet: Prírodoveda

Ročník: tretí

Tematický celok: Hospodárska činnosť

Téma: Les

Všeobecné ciele:

Vzbudiť u žiakov dôležitosť ochrany prírody a poukázať na negatívne vplyvy znečisteniu životného prostredia. (konkrétne lesov)

Oboznámiť študentov s charakteristickými črtami prírody.

Demonštrovať žiakom ako sa správne starať o lesy.

Špecifické ciele:

Poznať názvy hlavných lesných druhov nachádzajúcich sa v regióne.

Identifikovať produkty, ktoré pochádzajú z lesa.

Skúmať les ako zdroj surovín.

Poznať pravidlá prevencie pred lesnými požiarimi.

Potrebné materiály:

Učebnice k danej téme.

Rôzne papiere.

Lepidlá, nožnice, perá, ceruzky atď.

Časopisy a letáky.

Organizačná úprava:

Učiteľ pripraví miestnosť pre skupinovú prácu žiakov.

Vzdelávacia úvodná fáza

Učiteľ rozdelí žiakov do skupín, ideálne 4 žiaci v jednej skupine.

Učiteľ oboznámi žiakov o hospodárskej činnosti, ktorá ovplyvňuje krajinu so zameraním na lesníctvo.

Učiteľ odpovedá na všetky relevantné otázky žiakov ohľadom ochrany lesov a životného prostredia.

Vedie dialóg medzi skupinami žiakov, aké vedomosti a skúsenosti majú z danej oblasti.

Motivácia

Učiteľ môže použiť edukačné videá alebo PowerPointové prezentácie, ktoré súvisia s témou.

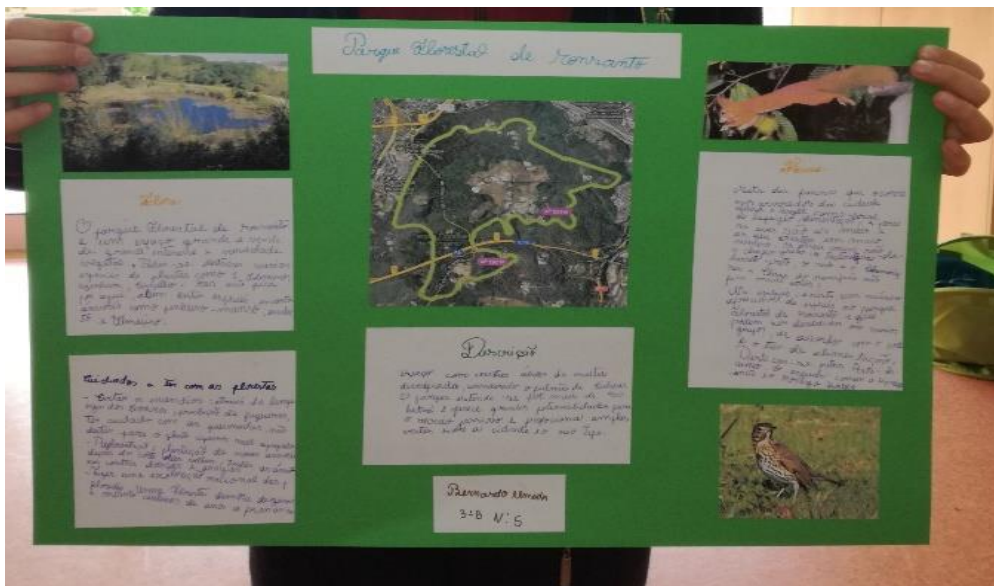
Hlavná fáza

Žiaci sú rozdelení na pracovných skupín.

Každá skupina vyhľadáva informácie týkajúce sa lesov (v Portugalsku) z rôznych výskumných zdrojoch (časopisy, internet, letáky a podobne).

Žiaci skopírujú informácie, vystrihujú obrázky a svoje výtvary usporiadajú na plagát, ktorý potom prezentujú pred spolužiakmi v triede.

Záverečné práce:

TERRA DA LOUSÃ

Importância das Florestas:
 - São uma alternativa.
 - São essenciais para a economia, estabilidade, saúde, sustentabilidade, etc.

EUCALIPTO: usado para a produção de celulose.
Pinheiro: essencialmente para a produção de madeira e celulose.
PLANTAS SILVESTRES: alimentação e medicina.

LINDAÇOS A TER COM AS FLORESTAS:
 - Presença de água, onde estão sempre disponíveis através da chuva e rios, não permitem a vida dos animais e plantas em áreas desmatadas, os florestais ajudam a manter sempre disponível a vida dos florestais.
 - Campos de florestas, onde os animais, plantas, não se deslocam para outras áreas.
 - Não são afetados por pragas.
 - É lugar para os florestais se reproduzirem alguns florestais.

MUSGO:
 Vegetação muito comum, cresce em lugares úmidos e sombreados, como em troncos de árvores, pedras, paredes, etc.
 - Possui uma estrutura muito simples, com apenas uma única folha, sem raízes, sem vasos condutores de seiva.
 - Possui uma estrutura muito simples, com apenas uma única folha, sem raízes, sem vasos condutores de seiva.
 - Possui uma estrutura muito simples, com apenas uma única folha, sem raízes, sem vasos condutores de seiva.

MATA DAS MEDAS

A Mata das Medas
 é um dos lugares de maior importância da Serra da Lousã, devido à sua localização estratégica.

Características da Mata:
 - Há muita diversidade e variedade de espécies.
 - Há muita água disponível.
 - Há muita vida animal e vegetal.

Flora:
 - Há muita diversidade de espécies.
 - Há muita vida animal e vegetal.

Fauna:
 - Há muita diversidade de espécies.
 - Há muita vida animal e vegetal.

2.14 Matematika – 4.ročník (Portugalsko)

Škola: Colégio Guadalupe - Verdizela - Portugalsko

Predmet: Matematika

Ročník: štvrtý

Tematická jednotka: Jednotky merania hmotnosti

Téma: Váženie

Všeobecné ciele:

Oboznámiť sa s pojmom “hmotnosť”.

Naučiť sa používať váhu a vedieť vážiť rôzne predmety (rôzne typy stupnic).

Uvedomiť si význam recyklácie papiera.

Špecifické ciele:

Vážiť predmety v metrickom systéme.

Použiť kilogramové závažie v procese váženia.

Rozvíjať pozorovacie schopnosti, vzbudiť záujem u žiakov v danej oblasti

Rozvíjať tímovú spoluprácu.

Podporovať participáciu.

Potrebné materiály:

Učebnice k téme.

Váha.

Časopisy a brožúry.

Organizačná fáza hodiny

Učiteľ požiada študentov, aby zhromaždili papier a brožúry a umiestnili váhy do triedy.

Učiteľ usporiada lavice a rozdelí žiakov do skupín.

Vzdelávacia úvodná fáza

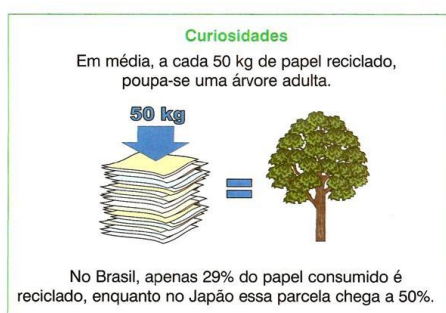
Učiteľ zadá jednotlivé úlohy v skupinách.

Žiaci vážia papiere a časopisy v jednotlivých skupinách svoje zistenia zapisujú do

poznámok. Okrem papiera môžu vážiť aj iné predmety, svoje zistenia zapisujú do tabuliek a potom tieto údaje porovnávajú a konfrontujú so spolužiakmi z iných skupín.

Motivácia

Žiaci sú oboznámení s významom recyklácie papiera prostredníctvom videí a obrázkov. Študenti sa zúčastňujú na kampani zameranej na solidaritu, v rámci ktorej sa výmena papiera vymieňa za potraviny, ktoré sú darované inštitúcii, ktorá ich ďalej distribuuje ľuďom v núdzi.

Por que é importante reciclar papel?

Reciclando papel, pode-se diminuir a poluição causada pela indústria de papel, os custos com a manutenção de lixões e, além disso, poupar muitas árvores e energia.

Tabuľka, do ktorej žiaci zapisujú údaje:

REDUZINDO EM GRAMAS

Reduza a gramas, usando a tabela:

A- 3 hg = _____ g

B- 7 kg = _____ g

C- 3 dag = _____ g

D- 11 hg = _____ g

E- 16 dag = _____ g

F- 23 kg = _____ g

G- 14 dag = _____ g

H- 5 hg = _____ g

I- 33 kg = _____ g

J- 1 dag = _____ g

K- 1 hg = _____ g

L- 1 kg = _____ g

kg	hg	dag	G	dg	cg	mg

Respostas: A- 300; B- 7 000; C- 30; D- 1 100; E- 160; F- 23 000; G- 140; H- 500; I- 33 000; J- 10; K- 100; L- 1 000.

2.15 Materská škola (Portugalsko)

Škola: Colégio Guadalupe - Verdizela – (Portugalsko)

Ročník: Materská škola

Tematický celok: Životné prostredie

Téma: Recyklácia

Všeobecné ciele:

Vysvetliť deťom dôležitosť ochrany životného prostredia a ukázať im ako sa dá zabrániť znečisteniu prírody.

Vytvoriť príjemné prostredie deťom s prírodnými prvkami.

Pochopiť prírodu a jej význam.

Poukázať na vhodné spôsoby starostlivosti o životné prostredie.

Špecifické ciele:

Poznať základné atribúty ekológie, poznať farby prisluchajúce k triedenému odpadu.

Vedieť správne vyslovovať základné pojmy z oblasti životného prostredia aj slová ktoré súvisia s recykláciou (napr. separovaný zber, recyklácia, opätovné použitie, znečistenie ovzdušia, odpadkové koše a pod.).

Podporovať nové návyky týkajúce sa recyklácie.

Podporovať účasť a zapojenie školskej komunity (rodičov detí).

Rozvíjať schopnosť pozorovať, túžbu zažiť.

Ukázať, že recyklácia je prostriedkom mimoriadneho významu pre ochranu životného prostredia.

Potrebné materiály:

Knihy na túto tému

obrázky prírody

Lepidlá, nožnice, perá, ceruzky, farbičky, lepiace pásy atď.

Časopisy a brožúry

Štruktúra vyučovacej hodiny:

Učiteľ pripraví triedu s potrebnými materiálmi na činnosť, ubezpečí sa, že žiadny materiál nechýba. Pripraví všetky podporné materiály.

Úvodná časť hodiny:

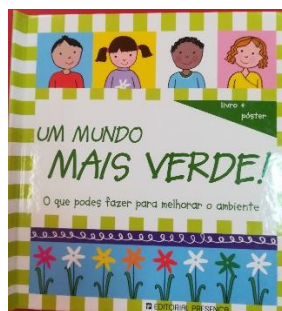
Učiteľ usporiadá žiakov do veľkého kruhu, prezentuje tému skupine.

Podporuje dialóg so skupinou, aby zistil, aké vedomosti deti už majú k tejto téme.

Poskytuje informácie a objasňuje pochybnosti.

Prečíta deťom niekoľko krátkych úryvkov z kníh, ktoré sa venujú tejto problematike a sú určené deťom v predškolskom veku.

Vhodné knihy k danej téme:

Potom učiteľ im pustí nahrávku a spoločne si zaspievajú pieseň. Pieseň je zameraná na danú tematiku – ochrana životného prostredia:

Song - "Reciclar é preciso"

Reciclar o lixo

é a solução

para acabar de vez

com a poluição.

O que é reciclado

logo se transforma

e a gente reutiliza
mas de outra forma.

Plástico vira bola
bola vira sacola
é só ter consciência
do que se deita fora

Refrão - 2X

E o lixo transformado
não será mais despejado
Nos campos, nos rios,
nas ruas e cidades
p`ra nossa felicidade.

Refrão - 2X

Hlavná časť hodiny:

Študenti sú rozdelení do štyroch pracovných skupín, pričom každá skupina je zodpovedná za kreslenie jedného odpadkového koša podľa príslušnej farby. Každá skupina má tiež úlohu hľadať v časopisoch rôzne predmety, ktoré by mohli odhodiť do príslušných odpadkových košov. Tieto obrázky potom môžu premiešať a hrať hru, kto skôr roztriedi dané obrázky. Hra je veľmi zaujímavá pre malé deti, je aktivizujúca a taktiež prostredníctvom nej sa naučia nové veci týkajúce sa separovaného zberu (ochrany životného prostredia).

2.16 Pedagogická reflexia – zhrnutie

Jednotlivé štruktúry vyučovacích hodín (blokov), ktoré sme odprezentovali boli zamerané na problematiku týkajúcu sa životného prostredia a ochrany prírody. Štruktúry boli vypracované jednotlivým školským koordinátormi v spolupráci s príslušnými pedagógmi daných predmetov. Aj napriek rôznorodosti štruktúr jednotlivých vyučovacích hodín sme sa snažili skĺbiť postupy a kroky v jednotlivých fázach vyučovania. Svojou názornosťou častokrát dokumentujúc aj obrazovou prílohou či rôznymi pracovnými listami sme docielili k vytvoreniu modelových, či vzorových vzdelávacích aktivít zameraných na environmentálnu výchovu. Je zrejmé, že táto problematika má široký záber, nie je možné ju obsiahnuť v jednej práci, našou snahou bolo poukázať akými možnými spôsobmi počas vyučovacích hodín je implementovať túto problematiku do vyučovacích plánov či osnov. Tieto rozpracované štruktúry vyučovacích hodín boli aj reálne implementované do vyučovacieho procesu na školách, ktoré tvorili súčasť tohto projektu. Participujúcimi školami boli tieto krajiny – Slovensko, Španielsko, Estónsko, Taliansko a Portugalsko. Bolo zaujímavé aj porovnávať rozdielny edukačný systém v daných krajinách.

Prostredníctvom štruktúr vyučovacích hodín žiaci mali možnosť obohatiť svoje vedomosti o poznatky a informácie z environmentálneho prostredia. Mnohé aktivity mali aktivizujúci charakter, ktoré hodnotíme veľmi pozitívne. Vyučovacie hodiny boli implementované do školského prostredia, takže žiaci si mali priamo v praxi vyskúšať rôzne spôsoby a prístupy, ktoré mali vzdelávací charakter v rámci environmentálnej výchovy. V prípade, ak štruktúra vyučovacej hodiny nie je v súlade so školskou osnovou či metodickým usporiadaním fáz vyučovacieho procesu je možné ich modifikovať a prispôbiť pre vlastné potreby vyhovujúce pravidlá, ktoré sú platné a v súlade so školským vzdelávacím programom danej krajiny. Častokrát výsledky, ktoré prináša vyučovacia hodina sa zvyšujú, ak pedagóg je tvorivý a vie využívať svoju fantáziu a imagináciu na zlepšenie a zefektívnenie vyučovacieho procesu.

3. PRÍPRAVA ŠKOLSKEJ UDALOSTI (EVENT)

V predchádzajúcej kapitole sme si ukázali ako môžeme obohatiť vyučovací proces prostredníctvom aktivít zameraných na environmentálnu výchovu. Hlavnou metódou na dosiahnutie týchto cieľov bolo pomocou vyučovacej metódy CLIL. V tejto kapitole si ukážeme spôsob, ktorý by bol vhodný na prípravu školskej udalosti, ktorá má environmentálne zameranie a prostredníctvom ktorej žiaci majú možnosť prezentovať svoje vlastné zručnosti. Hlavným princípom na dosiahnutie týchto cieľov bude zohrávať neformálne vzdelávanie. Charakteristickou črtou neformálneho vzdelávania je spontánnosť žiakov pri spoznávaní nových vecí, nemá pevne danú štruktúru ani sa neopiera o formalistické štruktúry. Aby žiaci získali kladný vzťah k prírode, vážili si viac svoje životné prostredie a vedeli si ho chrániť primeranými prostriedkami, je vhodné priamo konfrontovať žiakov s danou problematikou.

Vhodnou formou ako prepojiť neformálne vzdelávanie so školským prostredím je usporiadať školskú udalosť – tzv. event, prostredníctvom ktorého sú šírené environmentálne myšlienky a mnohé aktivity majú ekologické zameranie. V nasledujúcej časti si bližšie priblížime metodiku prípravy a samotný priebeh tejto vzdelávacej aktivity. V závere ponúkneme obrazovú časť – fotodokumentáciu z daného eventu, ktorý prebehol v priestoroch školskej záhrady v ZŠ v Družstevnej pri Hornáde.

3.1 Charakteristika eventu a jeho určenie

Charakteristickou črtou takéhoto eventu je jeho zameranosť, v našom prípade je to na environmentálnu problematiku. Keďže má naturálny charakter a má blízko k prírode, je vhodné usporiadať takúto udalosť mimo interiéru budovy školy, napríklad na školskom dvore alebo v školskej záhrade. Najvhodnejším termínom usporiadania tejto udalosti je počas jarných mesiacov. Hlavnou črtou jari je znovuzrodenie a oslava nového života preto táto udalosť má aj konkrétne pomenovanie „Jarné slávnosti“ (Spring Celebration). Je určená nielen pre žiakov školy ale aj pre širšiu verejnosť, to znamená je voľne prístupná pre rodičov žiakov, iných rodinných príslušníkov, miestnych občanov, v podstate pre každého kto má pozitívny vzťah k prírode a zaujíma

sa o otázky týkajúce sa životného prostredia. Hlavným organizátorom tejto udalosti sú pedagógovia spolu so svojimi študentami. Počas celého trvania tejto slávnosti (eventu) prezentujú mnohé environmentálne aktivity a iné činnosti súvisiace s ekológiou a ochranou životného prostredia. Okrem týchto atribútov má celá udalosť milú, priateľskú atmosféru, ktorú dopĺňajú aj iné aktivity, ktoré majú športový alebo umelecký charakter. Hlavným zmyslom tejto aktivity je, že žiaci prezentujú svoje zručnosti, ktoré nadobudli počas vyučovacieho procesu, a v priamej konfrontácii ich priamo môžu prezentovať svojim spolužiakom, pedagógom, svojim rodičom či iným osobám. Mnohí žiaci sa zapájajú do rôznych aktivít a prostredníctvom neformálneho vzdelávania objavujú zásady a princípy environmentálneho charakteru. Štruktúru prípravy Jarných slávností môžeme rozdeliť do dvoch hlavných fáz. Prvou fázou je prípravná fáza, ktorá si vyžaduje úsilie predovšetkým zo strany pedagógov. V druhej fáze sú viac aktívnejší žiaci kde priamo prezentujú svoje zručnosti. Obidve fázy sú bližšie opísané v nasledujúcej časti tejto práce.

3.2 Prvá fáza – prípravná

V tejto fáze učitelia sa zameriavajú na rôznu problematiku environmentálnej výchovy, ktorú podrobne rozoberajú so svojimi študentami. Vzdelávajú ich v rámci formálnej výučby počas vyučovacích hodín. Táto fáza si vyžaduje dlhší čas, niekedy to môže byť aj niekoľko týždňov. V rámci tejto fázy učitelia pripravujú rôzne plagáty, pracovné listy, inštrukcie, podporné materiály, ktoré sa týkajú danej problematiky, v spolupráci so žiakmi. Je dobré, ak sa v tejto fáze učitelia dopredu dohodnú medzi sebou akú oblasť environmentálnej výchovy si zoberú za predmet svojho skúmania a následnej prípravy. Rozdelia si rôzne témy, dôležité je, aby sa na prípravnej fáze zúčastnilo aspoň 7 – 12 učiteľov. Čím viac učiteľov, tým bude udalosť zaujímavejšia a pestrejšia. Metodika, ktorú vyučujúci použijú môže byť rôznorodá avšak mala by byť v súlade so školským vzdelávacím programom a mala by zohľadňovať princípy environmentálnej výchovy. V nasledujúcej časti uvedieme nejaké príklady, ktoré môžu byť realizované v prípravnej fáze (za jednu danú úlohu je zodpovedný jeden pedagóg):

- a) Učiteľ si pripraví prezentáciu pre žiakov ohľadom rastlín, ktoré rastú v danom regióne, vysvetlí im ich význam (prospešné účinky na ľudský organizmus), pomocou encyklopédie si žiaci zapíšu podrobnosti a informácie z tejto oblasti.

Vhodný predmet na túto aktivitu je Biológia a počet žiakov v skupine 4 – 5. Počas prípravnej fázy sa žiaci dostatočne oboznámia s danou témou.

- b) Vyučujúci v predmete fyzika vysvetlí žiakom akú dôležitú úlohu má pitná voda, odprezentuje informácie o vode, a vysvetlí akým spôsobom sa dá merať jej kvalita (škola môže zakúpiť jednoduchý kufrík na identifikovanie kvality vody). Žiaci počas vyučovacej hodiny sa oboznámia s danou problematikou a vedia zmerať kvalitu vody. Svoje zistenia zapisujú do poznámkového zošita.
- c) Na výtvarnej výchove žiaci vytvárajú diela, ktoré súvisia s environmentálnou problematikou. Môžu použiť rôzne výtvarné techniky, vhodné je využiť umelecký smer - Land art. Učiteľ môže zadať aj tému akou napríklad môže byť – les, Zem, chráňme si planétu, krajinomalba a podobne.
- d) V rámci environmentálnej výchovy učitelia si vytvoria pracovné skupiny, v ktorej je 4 – 5 žiakov. Rozdelia si témy ako je ochrana prírody, negatívny dopad tovární na naše životné prostredie, znečistenie vodných tokov, odlesňovanie, skleníkové plyny a pod. Tieto témy žiaci spracujú do prezentácií (powerpoint) alebo do plagátov. Každá pracovná skupina sa tak stane „odborníkom“ danej environmentálnej problematiky.
- e) V rámci zdravej výživy učiteľ si pripraví skupinu žiakov, ktorí budú vedieť a získajú skúsenosti s prípravou bylinných čajov. Žiaci vedia informovať o pozitívnych účinkoch týchto nápojov. Iný učiteľ si pripraví žiakov, ktorí budú pripravovať ľahké jedlá, ktoré sú hlavne zo zeleniny – rôzne nátierky v súlade so zdravou výživou. Tieto skupiny žiakov nielenže sa naučia pripravovať čaje a nátierky ale aj pomocou hranej simulácie sa naučia obsluhovať zákazníkov.
- f) Učitelia anglických jazykov pripraví slovnú zásobu z tematického celku Človek a príroda. Slovná zásoba sa týka environmentálnej problematiky. Žiaci si osvoja danú slovnú zásobu. Pripraví si rôzne jazykové úlohy a pracovné listy spolu s pedagógom.
- g) V rámci predmetov, ktoré sú zamerané na umelecké stvárnenie, učiteľ môže pomocou prírodných materiálov (listy, kamienky, šišky, vetvičky a iné prírodné predmety) spolu so študentami vytvoriť pekné obrazy a umelecké diela. Hlavnou myšlienkou je prepojenie prírody s umením. Týmto spôsobom sa môžu realizovať žiaci, ktorí majú umelecké sklony a cítenie.

- h) Mladší žiaci môžu sa ľahko oboznámiť s triedeným odpadom, učiteľ im vysvetlí farby, ktoré prislúchajú rôznym predmetom. Takáto pracovná skupina žiakov si môže vytvoriť svoje vlastné vedierka a vymaľovať ich. Žiaci sa naučia rozlišovať a triediť odpad vhodným spôsobom.
- i) Okrem už spomínaných environmentálnych aktivít učitelia môžu pripraviť v tejto fáze aj športové aktivity, napríklad rôzne športové súťaže, žiacke hry, loptové hry. Okrem toho skupina žiakov pod vedením učiteľov hudobnej výchovy si môže pripraviť tanečné vystúpenie alebo pripraviť nejakú pieseň.

Všetky tieto aktivity môžu byť doplnené o iné činnosti, ktoré sú typické pre danú školu, respektíve je to na fantázii učiteľov a ich skúsenostiach a zručnostiach. V tejto fáze žiaci pracujú v skupinách počas rôznych vyučovacích hodín, aj počas krúžkovej činnosti, učiteľ je ich koordinátorom a edukátorom.

3.3 Druhá fáza – prezenčná

Po dôkladnej prípravnej fáze nasleduje prezenčná fáza, v ktorej žiaci prezentujú svoje vedomosti a zručnosti. Vhodnou formou na prezentovanie výsledkov je práve školská udalosť, v našom prípade „Jarné slávnosti“, ktorá môže trvať celý deň alebo sa začne hneď po skončení vyučovania a trvá do podvečerných hodín, v rámci podmienok školy a dohode učiteľov s vedením školy. Jednotliví učitelia, ktorí si pripravili svojich študentov nainštalujú v exteriéry školy (okolo budovy alebo na školskej záhrade) prenosné tabule, flip charty, školské lavice, stoličky a podobne, kde budú prezentovať svoje zručnosti svojim spolužiakom ako aj návštevníkom tohto podujatia. Vstup je voľný, takúto udalosť je vhodné pripraviť aj ako deň otvorených dverí, kde rodičia a širšia verejnosť má možnosť vidieť žiakov pri práci a priamo ich konfrontovať. Zvyčajne na takomto podujatí je uvoľnená atmosféra, ktorá sa nesie v priateľskom duchu, je pozitívna hlavne vo vzťahu učiteľ – rodič, žiak – rodič, ako aj miestni obyvatelia – žiak. V tejto konfrontácii dochádza k výmene poznatkov, informácií týkajúcich sa environmentálnej problematiky. Samotný priebeh tejto udalosti je asi nasledovný: žiaci prezentujú svoje vedomosti, tak napríklad informujú hostí (iných žiakov, rodičov, aj učiteľov iných predmetov) o blahodárnych účinkoch rastlín, iné skupiny žiakov obsluhujú hostí podávaním bylinných čajov a ľahkých pokrmov so

zdravými nátierkami. Niektorí ľudia môžu priniesť zo svojich domovov, studní, pitnú vodu vo fľaši, odborná skupina žiakov vykoná rozbor tejto vody a informuje hostí o kvalite a stave vody, iní žiaci si môžu taktiež vyskúšať urobiť takýto rozbor, takže nepriamo sa vzdelávajú a neformálnym spôsobom získavajú vedomosti z danej problematiky aj spolužiaci. Hostia tejto environmentálnej udalosti získavajú cenné informácie a súčasne žiaci priamo v praxi majú možnosť prezentovať svoje vedomosti v oblastiach, v ktorých sa dôkladne pripravovali v prípravnej fáze. Usporiadanie tohto podujatia je vhodným spôsobom aj v rámci škôl, v ktorých je v istom slove zmysle bariéra medzi učiteľom a rodičom, pri týchto aktivitách sa odstraňuje napätie a odbúravajú predsudky.

Prostredníctvom tejto udalosti (aktivity) sme chceli demonštrovať akým spôsobom je možné v školskom prostredí dotýkať sa environmentálnych tém aj napriek faktu, že na danej škole environmentálna výchova absentuje ako povinný či nepovinný predmet. Myšlienky ochrany prírody a životného prostredia sa dajú úspešne implementovať do vyučovacieho procesu aj takýmto spôsobom, navyše sa prostredníctvom tejto aktivity utužujú vzťahy medzi učiteľmi a rodičmi, ktoré sú taktiež dôležité na vytvorenie dobrej klímy v školskom prostredí.

3.4 Fotogaléria z udalosti „Spring Celebration“:

4. ZÁVER

V tejto práci sme si ukázali možné spôsoby ako environmentálne témy presadzovať v školskom prostredí, jednak pomocou štruktúr vyučovacích hodín s využitím vyučovacej metódy CLIL a neskôr aj pomocou neformálneho vzdelávania, prostredníctvom ktorého sme usporiadali školskú udalosť, na ktorej žiaci odprezentovali svoje zručnosti. Uvedomujeme si dôležitosť ochrany životného prostredia a prírody v dnešnom svete za jednu z hlavných priorít, preto považujeme tieto environmentálne témy za veľmi prospešné pre dnešnú mládež. Chceli sme poukázať na rôzne formy a metódy práce so žiakmi, aby sme zvýšili ich povedomie ohľadom týchto dôležitých tém. Mnohé aktivity majú aktivizujúci charakter, prostredníctvom ktorých žiaci sú viac motivovaní a prístupní k daným úlohám a otázkam. Neodmysliteľnou súčasťou tohto vzdelávacieho procesu sú samotní učitelia, ktorí prispievajú k skvalitňovaniu vzdelávacieho procesu nielen svojimi vedomosťami a zručnosťami ale aj svojou tvorivosťou a fantáziou. Štruktúry vyučovacích hodín, ktoré sme v tejto práci ponúkli majú názorný charakter a budeme radi, ak ďalší vyučujúci ich budú modifikovať a prispôbovať svojim vlastným vzdelávacím skúsenostiam a potrebám charakteristickým v ich vlastnom školskom prostredí. Dúfame, že spoločnými silami sa nám podarí vytvoriť lepší, ekologickejší svet, pre ďalšie generácie.